Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...гэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 302 (14016) | 1972 оной декабриин 24, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаан тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...ет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаан ...в а д а, Кремльдэхи ...үүдэй ордон соо декабриин 22-то үргэлжэлөө.

...өөнэй 10 часта суглаан нээгдээ. КПСС-эй ... Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. ПОДГОРНЫЙ түрүүлэгшээр hуу...

...хстанай Компартиин ... нэгэдэхи секретарь ... Д. А. КУНАЕВ Казахай Совет Социалис Республикын үмэнэhөө амаршалгын үгэ хэлээ.

...а тээнь Чехословакиин ...нис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Густав ГУСАК баярай суглаанда хабаадагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлээ.

...иин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр ... А. ШЕВАРДНАДЗЕ ...ин Совет Социалис Республикын үмэнэhөө амаршалгын үгэ хэлэбэ.

...ын Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр нүхэр Ф и д е л ь КАСТРО РУСАЙ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаба.

...рбайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. А. АЛИЕВ ...рбайджанай Совет Социалис Республикын үмэнэhөө амаршалгын үгэ хэлээ.

...а Вьетнамай Республикын Революционно сагай правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр Нгуен ТХИ БИНЬ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар амаршалба. Америкын империалистнуудай ба тэдэнэй табималнуудай ээрэмхэй ябуулгануудта эсэргүүсэн вьетнам арадай баатарлиг тэмсэл тухай ...рхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөрөөр хөөрэбэ. Урда Вьетнамай зүб тэмсэлдэ туhалалта, дэмжэлгэ үзүүлhэнэй түлөө тэрэ Коммунис ..., Совет правительстваын совет арадта гүн сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргөө.

...агай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр ... Ю. СНЕЧКУС Литвагай Совет Социалис Республикын үмэнэhөө амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Янош КАДАРАЙ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаба.

Удаань Молдавиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр И. И. БОДЮЛ Молдавиин Совет Социалис Республикын үмэнэhөө амаршалгын үгэ хэлээ.

Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Тодор ЖИВКОВ баярай суглаанда хабаадагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлэбэ.

Латвиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Э. ВОСС Латвиин Совет Социалис Республикын үмэнэhөө амаршалгын үгэ хэлээ.

Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Николае ЧАУШЕСКУГАЙ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаба.

Удаа тээнь Киргизэй Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Т. УСУБАЛИЕВ Киргизэй Совет Социалис Республикын үмэнэhөө амаршалгын үгэ хэлээ.

Корейн Ажалай партиин Центральна Комитедэй Политическэ комитедэй гэшүүн, Корейн Ажалай партиин Центральна Комитедэй секретарь, Корейн Арадай-Демократическа Республикын Арадай Верховно суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр ЦОИ ЕН ГЕНЭЙ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаба.

Таджикистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. РАСУЛОВ Таджигай Совет Социалис Республикын ү м э н э h ө ө амаршалгын үгэ хэлээ.

Удаань Югославиин Социалис Федеративна республикын Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Рато ДУГОНИЧ баярай суглаанда хабаадагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлэбэ.

Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Юмжагийн ЦЕДЕНБАЛАЙ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаа.

Дайшалхы алдар солоор бадаранхай тугуудые барнhан, Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой делегаци hүр жабхаланта хүгжэмэй аялга доро жэгдээр алхалан, зал руу ороно. Коммунизм байгуулжа байгаа совет арадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ туйлалтануудые бата найдамтайгаар сахин хамгаалжа байhан сэрэгшэдые баярай суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Танкова полкын командир подполковник А. В. ЗЛОБИН Совет Арми ба Флодой бүхы сэрэгшэдэй үмэнэhөө баярай суглаанда хабаадагшадые үнэн зүрхэнhөө амаршалба.

Чилиин Республикын правительствын Генеральна секретарь, министр Эрнандель КАНТО гэгшын үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаа.

Удаань Армениин Компартиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Е. КОЧИНЯН Армениин Совет Социалис Республикын үмэнэhөө амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Италиин Коммунис партиин Генеральна секретарь нүхэр Энрико БЕРЛИНГУЭРЭЙ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаа.

Туркменистанай Компартиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр М. ГАПУРОВ Туркмениин Совет Социалис Республикын үмэнэhөө амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Америкын Холбоото Штадуудай Коммунис партиин Генеральна секретарь нүхэр Гэс ХОЛЛОЙ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаа.

Удаань Уругвайн Коммунис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Родней АРИСМЕНДИ сугларагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлэбэ.

Эстониин Компартиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр И. Г. КЭБИН Эстониин Совет Социалис Республикын үмэнэhөө амаршалгын үгэ хэлээ.

Индиин Республикын вице-президент, доктор Гопал Сваруп ПАТХАГАЙ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаба.

Удаань Финляндиин Коммунис партиин Түрүүлэгшэ нүхэр Аарне СААРИНЕН сугларагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлэбэ.

Испаниин Коммунис партиин Түрүүлэгшэ нүхэр Долорес ИБАРРУРИИН үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаа.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин Генеральна секретарь нүхэр Пьер ЖАНСУСАЙ үгэ хэлэхэдэнь, зал соо hуугшад халуунаар амаршалба.

Индиин Коммунис партиин Национальна Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Шрипад Амрит ДАНГЕ суглаанда хабаадагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлээ.

Удаань Сириин Араб Республикын партийно-правительственна делегацине хүтэлбэрилэгшэ, Араб Социалис дэбжэлтэ гэдэг партиин Генеральна секретариин орлогшо Мухаммед Джабер БАДЖБУДЖ баярай суглаанда хабаадагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлэбэ.

Египедэй Араб Республикын премьер-министрэй орлогшо Мухаммед Абдалл МЕРЗАБАНАЙ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаа.

Ирагай Республикын партийно-правительственна делегацине хүтэлбэрилэгшэ, Араб Социалис дэбжэлтэ гэдэг партиин нютагай хүтэлбэриин гэшүүн, Революционно командованиин Соведэй гэшүүн, элүүрые хамгаалгын министр нүхэр Иззат МУСТАФАДА үгэ үгтэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаба.

Удаа тээнь Алжирай Арадай Демократическа Республикын Революционно Соведэй гэшүүн Бенджеднд ШАДЛИ сугларагшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлээ.

Гвинейн ба Ногоон хушуун гэдэг олтирогуудай бэеэ дааhан байдалай африкан партиин Генеральна секретарь нүхэр Амилкар КАБРАЛАЙ үгэ хэлэхэдэнь, баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаба.

Баярай суглаанда хабаадагшад «Дэлхэйн арадуудта» гэhэн хандалга тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр, нэгэн hаналтатайгаар абаhан байна.

Энээгээр Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаан дүүрэhэндэ соносхогдобо.

(ТАСС).

ХЯАГТЫН АЙМАГАЙ «РОДИНА» КОЛХОЗОЙ КОЛХОЗНИГУУДАЙ СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа бэелүүлэн, манай колхозой гэшүүд байгша ондо хуряагдаhан бүхы таряалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 18,9 центнер ороохо таряа хуряажа, Эхэ орондоо 17.406 центнер таряа худалдаhан байна. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаhанhаа 3.406 центнерээр ехэ болоно.

«1973 ондо ороohо таряа ба газар таряалангай бусад продуктнуудые ехээр абаха ба бэлэдхэхэ талаар хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолдо, мүн Краснодарска хизаарай таряашадай уряада харюу болгон, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсохо гэжэ шиидээд, 1973 ондо иимэ социалис уялгануудые абанабди гэбэл:

Ерэхэ жэлдэ 5.750 гектар таряалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 19,6 центнер, тэрэ тоодо уhалагдадаг таряалангай гектарнаа 23 центнер оpooho таряа хуряажа, хамта дээрээ 133 мянган центнерhээ бага бэшэ оpooho таряа хуряажа абахабди. Кукурузын ногоон намаа набшын ургаса гектар бүриhөө 250 центнертэ, овощой — 210, хартаабхын — 120, тэжээлэй корнеплодой ургасые гектар бүриhөө 450 центнертэ хүргэхэбди.

Колхозой тракторна таряан ажалай 4-дэхи бригадын (бригадирынь С. А. Алемасов) коллектив таряалангай гектар бүриhөө 21 центнер ургаса хуряаха уялга абаба. Ажахын нэгэдэхи отделениин коллектив тэжээлэй ургамалнуудай бүхы таряалангай гектар бүриhөө 600 центнер тэжээлэй корнеплод хуряахаар шиидэбэ. Гурбадахи отделениин луговодууд 418 гектар нуга сабшалангай гектар бүриhөө 28 центнер үбhэ абаха гэhэн уялга абаба.

КПСС-эй ЦК-гай 1972 оной сентябриин 30-най бэшэг дотор хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ эртээнhээ hайнаар бэлдэхэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдаhан байгаа. Тиимэhээ хараалhан хэмжээ ябуулгануудаа бэелүүлхын түлөө бидэнэр бүри намарhаа эхилжэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байнабди.

Нютагай эрхэ байдалда тааараха opooho таряанай нэгэдэхи ба хоёрдохи классай үрэhэ хүрэнгэ гүйсэд хүрэхөөр колхоздо бэлэдхэгдэнхэй. 1687 гектар эртын паар, 3.200 гектар намарай паар хахалагдаа. Энэ таряалан дээрэ гол түлэб шэниисэ таригдахаар хараалагдана. Таряалан, сабшалан болон hайжаруулагдаhан бэлшээриин газар дээрэ хамтадаа 11.600 тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Хабарай тарилгын эхилтэр үшөө 24.000 тонно тиимэ үтэгжүүлгэ зөөгдэхэ. Ерэхэ жэлдэ баян ургаса абахын тула минеральна үтэгжүүлгэ урданайхиhаа бүри ехээр хэрэглэгдэхээр түсэблэгдэнэ.

Бүхы тракторнуудаа, тарилгын ба газар элдүүрилдэг техникэ, машинануудаа 1973 оной февралиин 23 болотор, таряанай ба силос хуряадаг комбайнуудаа бултыень ерэхэ жэлэй июниин 1 болотор заhабарилжа дүүргэхэбди.

Хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай тарилгые агротехническэ богони болзорто hайн шанартайгаар дүүргэжэ, ургасын хойноhоо hайн харууhа эмхидхэхэбди. 2.000 гектар таряаланда гербицид хэрэглэхэбди. Үбэлэй үедэ механизаторнууд болон таряашадай агротехническэ hуралсал эмхидхэгдэхэ.

Сабшалангай 1.085 гектар газар hайжаруулагдажа, үтэгжүүлгэ оруулагдахаар, уhалагдадаг бүхы сабшалан хоёр дахин ундалуулагдахаар хараалагдана. Эдэ бүгэдын ашаар сабшалангай ургасые дээшэлүүлжэ, гектар бүриhөө дунда зэргээр 23 центнер үбhэ абахабди. Тиигэжэ хамта дээрэ 32.000 центнерhээ бага бэшэ үбhэ, 300 тонно ногооной гурил бэлэдхэхэбди. Гадна 500 тонно сенаж, 13,6 мянган тонно силос дарагдахаар хараалагдана. Ерэхэ жэлдэ 160 гектар бэлшээриин газар hайжаруулха зорилготойбди.

Эдэ бүгэдын хажуугаар 1974 ондо баян ургаса хуряаха hайн үндэhэ hуури бэлдэхэбди. Эртын паар хахалха түсэбөө сүм дүүргэжэ, 3.500 гектар намарай паар хахалха, нэгэдэхи ба хоёрдохи классай үрэhэ хүрэнгэ 1974 оной тарилгада гүйсэд хүрэхөөр бэлэдхэхэ зорилготойбди.

Дээшэлүүлэгдэhэн иимэ социалис уялгануудые абаад байхадаа, республикын колхоз болон совхозуудай бүхы таряашадые манай жэшээгээр ажаллажа, 1973 ондо opooho таряа ба газар таряалангай бусад продуктнуудые бүри ехээр абаха, бэлэдхэхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулхыень уряалнабди.

«Родина» колхозой механизаторнууд, таряашад, луговодууд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, социалис уялганууд баталагдаба.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Кабанскын аймагай таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй, Хяагтын аймагай „Родина“ колхозой гэшүүдэй үүсхэл тухай

«1973 ондо таряа болон газар таряалангай бусад продуктнуудые ехээр абаха, бэлэдхэхын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгожо, оpooho таряа болон газар таряалангай бусад продуктнуудые ехээр абаха талаар социалис уялгануудые бэедээ даажа абаhан Кабанскын аймагай таряашад, механизаторнуудай, мүн Хяагтын аймагай «Родина» колхозой гэшүүдэй үүсхэлые КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет hайшаагаа.

Оpooho таряа болон газар таряалангай бусад продуктнуудые ехээр абахын түлөө колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхыень КПСС-эй райкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, ажахынуудай партийна организацинууд болон хүтэлбэрилэгшэдые уялгалаа.

Социалис мүрысөөнэй ябасые үргэнөөр харуулжа байха гэжэ «Правда Бурятии», «Буряад үнэн», «Буряадай залуушуул», аймагай газетэнүүдэй редакцинуудые, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй телевидениин ба радио-дамжуулгын комитедые уялгалаа.

КАБАНСКЫН АЙМАГАЙ ТАРЯАН АЖАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ 1973 ОНОЙ СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

«1973 ондо оpooho таряа болон таряан ажалай бусад продуктнуудые ехээр абаха, бэлэдхэхын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые Кабанскын аймагай совхозуудай бүхы ажалшад сэдьхэлээ ханан угтаа.

Манай аймагай совхозуудай таряашад, механизаторнууд ойн баярай жэлдэ оpooho таряа, үбhэ тэжээлэй үндэр баян ургаса абахын түлөө ехэхэн оролдолго гаргаа. Аймаг дотор таряалангай гектар бүриhөө 15,6 центнер таряан, тэрэ тоодо 16,2 центнер шэниисэ, 16,9 центнер обёос, 13,8 центнер горох хуряагдаа. Байгалай совхоз гектар бүриhөө 17 центнерhээ дээшэ таряа абаа. Ажахынуудай хартаабхашад гектар бүриhөө 96 центнер хартаабха ургуулаа, харин Кабанскын совхозой нүхэр Хлыстовой хүтэлбэрилдэг звеногойхид 50 гектар газарай га бүриhөө 157 центнер хартаабха ургуулжа абаа. Гүрэндэ таряа худалдаха арадай ажахын түсэб 162 процент, хартаабха — 115 процент дүүргэгдэө.

Энэ үбэлжэлгын үедэ адууhа малда эдюулхын тулада 177 мянган центнер үбhэн гэхэ гү, али нёдондонойхидо орходоо 30 мянган центнерээр ехэ үбhэн бэлэдхэгдээ, 24,6 мянган тонно силос, мүн нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин шахуу ехэ сенаж дарагдаа.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын түлөө парти, правительствынгаа гаргажа байгаа халуун оролдолгодо харюу болгон, аймагай совхозууд бии байhан бүхы арга боломжонуудаа хүсэд hайнаар хэрэглэжэ, 1973 ондо оpooho таряа, хартаабха, овощ, адууhа малай тэжээл hураггүй ехээр абаха гэжэ шиидээ.

Оpooho таряа, газар таряалангай бусадшье продуктнуудые 1973 ондо ехээр абаха, бэлэдхэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэд иимэ социалис уялгануудые бэедээ абана:

Ерэхэ жэлдэ бүхы таряалангай гектар бүриhөө 17,5 центнер оpooho абаха, га бүриhөө 120 центнер хартаабха, 150 центнер овощ ургуулха. Аймаг дотор бүхыдөө 50 мянган тонно таряан абтаха гэхэ гү, али байгша ойнхиhоо 5 мянган тонноор ехэ таряан хуряагдаха, 13,2 мянган тонно хартаабха, 2,1 мянган тонно овощ ургуулагдаха байна.

Гүрэндэ таряа, хартаабха, овощ худалдаха арадай ажахын түсэб болзорhоо урид дүүргэгдэхэ юм. Байгалай совхозой коллектив гектар бүриhөө 18,7 центнер таряа, Кабанскын совхоз — 18,4 центнер, тиихэдэ Байгалай совхозой В. Г. Клеменинэй тракторна бригада гектар бүриhөө 23 центнер таряа ургуулха уялга абаа.

Кабанскын совхозой К. С. Хлыстовой звеногой хартаабхашад 50 гектар газарай га бүриhөө 180 центнер хартаабха, Байгалай совхозой Тюмлюйн бригадын Т. П. Помазкинагай даадаг овощ ургуулагшад 20 гектар газарай га бүриhөө 200 центнер овощ ургуулха зорилготой.

1973 ондо тарилгын газарай хубаарилгые зүбөөр табижа, таарамжатай hайн севооборот хэрэглэн, аймаг дотор бүхыдөө 28,6 мянган гектар хүрэтэр оpoohото тарилга үргэдхэгдэхэ юм. Харин түсэбэй ёhoop 27,5 мянган гектарта тарилга хэгдэхэ ёhотой байгаа.

Оpoohото, оpoohото-бобово ургамалнууд эгээл таарамжатай богони болзорто hайнаар элдүүрилэгдэhэн, үтэгжүүлэгдэhэн хүрьhэндэ таригдаха байна. Тиигэхын тула аймаг дотор 28,3 мянган гектар эртын намарай паар хахалагдаа.

Минеральна үтэгжүүлгэ ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн аша үрэтэй. Тиимэhээ аймаг дотор таряалан дээрэ үтэгжүүлгэ ехээр гаргаха тушаа саг үргэлжэ анхарал табигдадаг. Ерэхэ жэлэй ургасада туhа нэмэри болохоор 100 мянгаhаа бага бэшэ тонно наг шэбхэ гаргагдаха, ажахынуудта байhан бүхы минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаха байна.

Бүхы тракторнууд болон хүдөө ажахын бусад техникэ 1973 оной апрелиин 1 болотор заhабарилагдажа, жагсаалда табигдаха юм. Үбэлэй hарануудта 110 механизаторнуудые шэнээр hургаха, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ болонобди. Энээнэй ашаар техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ аргатай болохобди.

Бүхы оpoohото таряагаа нмагтал сортовой, томо жэжээрнь илгагдаhан, хаhа сагтань хорологдоhон үрэhөөр тарихабди. Бүхы таряанай, оpoohото-бобово ургамалнуудай таригдаhан газарта хоротон-хорхой шумуулнуудые, элдэб үбшэ, буртаг үбhэ үгы хэхэ хүдэлмэрине хаhа сагтань, hайнаар бэелүүлхэбди.

Ниитын адууhа малые үбhэ тэжээлээр гүйсэд хангахын тула хээрын нуга сабшалангай, бэлшээриин ургасые дээшэлүүлхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэхэбди. Газарай үрэжэл дээгүүрнь, мүн үндэhөөрнь hайжаруулха хүдэлмэри бүри ехээр хэхэ, нёдондо баригдажа эхилhэн 540 гектарта hайжаруулагдаhан бэлшээри бии болгожо ашаглахабди. Тэрээн дээрэ үшөө 257 гектар бэлшээри нэмэжэ барихабди.

Ажахы бүхэндэ витаминтай ногоон үбhэ, сенаж, ногооной гурил гэхэ мэтэ эрхим шанартай тэжээл бүри ехээр бэлэдхэдэг болохобди.

Үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ тушаа хараалhан хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхэ, аймаг дотор адууhа малай ашаг шэмые эрид дээшэлхэ, тиигэжэ 1973 ондо 8310 тонноhоо бага бэшэ мяха, 12100 тонно hү, 2800 мянган үндэгэ гүрэндөө худалдаха гэхэ гү, али урда жэлнүүдэйхиhээ hураггүй ехэ продукци Эхэ орондоо үгэхэ аргатай болохобди.

Ажахынууд хоорондын, ажахы доторой мал ажалай томодхогдоhон, тусхай мэргэжэлтэй фермэнүүдые эмхидхэхэ, тэдэние промышленна үндэhэ hуури дээрэ табиха, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри аймаг дотор үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

Аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд совхозуудай экономикые бэхижүүлхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые hайжаруулха, өөрын үнэ сэнгые хямдаруулха талаар ехэхэн оролдолго гаргаха юм. Энээнэй ашаар хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудые ашаг үрэ ехэтэй болгохобди.

Шефтээ абаhан совхозуудта ехэ хүдэлмэри хэхэ гэжэ промышленностиин, эмхи зургаанууд болон организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд баhал тодорхой уялгануудые бэедээ абана. Тиигэжэ тэдэнэр абтаhан уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха байна. Бэедээ үндэр социалис уялгануудые абаад байхадаа, аймагай ажалшад табан жэлэй гурбадахи жэлдэ таряан болон мал ажалаа улам хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ, тиигэжэ КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулхын тула бүхы хүсэеэ гарган хүдэлхөөр бэлэн.

Социалис уялга аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаа.

КРЕМЛЬДЭ БОЛОҺОН УУЛЗАЛГА

...тскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон ... правительство Совет Социалис Республиканууд Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, декабриин 22-то ...а хэбэ.

...С-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүнэй кандидадууд, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар уулзалгада хабаадалсаа.

... баярай заседанида хабаадалсагшад — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд болон гэшүүнэй кандидадууд, КПСС-эй ... шалгалтын комиссиин гэшүүд, СССР-эй болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, наука болон соёл культурын элитэ ажал ябуулагшад, совет сэрэгэй начальнигууд зал соо байба.

Мүн тэрэшэлэн СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй hайндэртэ Советскэ Союз ерэhэн социалис оронуудай партийно-гүрэнэй делегацинууд, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацине толгойлогшонор, гадаадын бусад айлшад мүн эндэ байлсаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев сугларагшадта хандан үгэ хэлээ.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэhэн үгэ

...дэтэ нүхэд, ханинар! ...дэтэ манай айлшад! ...т Социалис Республиканууд Союзай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хоёр ... баярай заседани дүү... Эдэ сэдьхэл доhолгоорнүүд байгаа. Эдэ ...үдтэ совет арадай та...гүй нэгэдэлынь, манай ... Эхэ ороной бүхы на...лон үндэhэ яhатануу...та нягтаар жагсанхай ...иинь харагдаа.

...тэй хамта манай гүрэ...н баяр хадаа бидэнэ ...оциализмын аха дүү ...тай, коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудтай, арадуудай эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдалай түлөө бүхы тэмсэлшэдтэй, бата бэхи эб найрамдал болон уласхоорондын үнэн зүб ябуулгын бүхы тала бариматалагшадтай hаналаа нэгэдэнги байhыемнай эли тодоор харуулаа.

СССР-эй бүридэлдэ ородог бүхы союзна республикануудай, манай социалис обществын бүхы ангинуудай, совет хүнүүдэй бүхы үеын түлөөлэгшэд манай баярай заседаниин ендэр дээрэhээ үгэ хэлэхэдээ, манай үргэн уужам Совет ороной бүхы нютагуудтахи олон миллион хүнүүдэй сэдьхэжэ, бодожо байhан мэдэрэлые харуулhан байна. Түбхын түрүүндэ энэнь манай Эхэ ороной түлөө, тэрэнэй түүхэтэ бүтээлнүүдэй түлөө, мүнөө үедэ бэелүүлэгдэжэ байгаа агууехэ хэрэгүүдэй түлөө гүнзэгы ехэ омогорхол болоно. Саашадаа энэнь юун бэ гэхэдэ, манай ленинскэ партиин хэрэгтэ гүн сэдьхэлhээ этигэлгэ, парти болон арадай таhаршагүй нягта холбоотой байhыень мэдэрhэн ушар болоно. Мүн энэнь юун бэ гэхэдэ, Коммунис парти болон совет засагай зохёон хараалhан түсэбүүдэй удха шанарые тодоор ойлгожо, тэрэние бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар бэлэн байлга болоно. Совет хүнүүдэй эдэ бүхы мэдэрэл бодолнуудайнь манай агууехэ Эхэ ороной алдар суугай түлөө бодото хэрэгүүд боложо бэелдэг байhаниинь илангаяа шухала байна. Ойн баярай эдэ үдэрнүүдтэ хото, хүдөөгэй олон миллион ажалшад ажалай баатаршалга гаргажа, абаhан уялгануудаа дүүргэhэн тухайгаа тодоҕ ойгоор элидхэжэ, иимэ үнэншэмэ тодо хэлээр hанал бодолоо харуулаа юм.

Советскэ Союзай гайхамшагта ойе Ленин багшын захяа заабарине даган, иигэжэ бодото ажал хэрэгүүдээрээ угтаhан, манай ороной хүсэ шадалые улам батадхажа, ороноо улам ехээр хүгжөөн hалбаруулжа байгаа бүхы хүнүүдтэ агууехэ баясхалан хүргэнэбди. (Үни үргэлжэлhэн альга ташалга).

Мүн тэрэшэлэн манай баярай заседани дээрэ үгэ хэлэhэн бүхы хүнүүдтэ, манай hайндэртэ байлсаhан гадаадын нүхэдтэ бултандань гүн сэдьхэлэй баясхалан хүргэхыемни, нүхэд, зүбшөөгыт. Мүнөө үеын уласхоорондын байдалда Советскэ Союзай дүүргэжэ байгаа үүргые үндэрөөр сэгнэhэнэйнь түлөө бидэ тэдээндэ маша баяртайбди. Ангиин талаар аха дүү болохо зонуудтаяа, эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдтэй hаналаа нэгэдэлгэ гээшэ хододоо манай зориг шадал бадаруулагша хүсэн байгаа юм. (Альга ташалга).

Манай орон тухай, манай партиин ажал ябуулга тухай нүхэдэй хэлэhэн халуун үгэнүүдые дуулаха бүреэ бидэнэр, дэлхэй дээрэ анха түрүүн социализмын илаhан ороной эрхэтэд, бүхы дэлхэйн ажалшадай үмэнэ, бүхы хүн түрэлтэнэй үмэнэ ямар ехэ интернациональна харюусалгатай байhанаа элеэр мэдэрдэгбди.

Агууехэ Ленинэй захяа заабаринуудые үнэн сэхээр дүүргэдэг Советскэ Союз, тэрэнэй Коммунис партинь арадуудай эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалай түлөө, эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө саашадаашье эрид шиидэнгээр тэмсэжэ байха юм гэжэ үшөө дахин найдуулхыемни, хүндэтэ нүхэд, зүбшөөгыт. (Альга ташалга).

Советскэ Союз хадаа эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдтэй холбоо харилсаа тогтоожо, абаhан уялгаа хододоо гүйсэд дүүргэдэг найдамтай гүрэн, мүн эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхын тулада али алиндаа ашатай туhатай холбоо харилсаае тэгшэ эрхын үндэhөөр бэелүүлхээр бэлэн байдаг гүрэн юм гэжэ бүгэдын мэдэжэ байхые хүсэнэбди. (Үни үргэлжэлhэн альга ташалга).

Нүхэд!

Советскэ Союз мүндэлэн бии болоhон сагhаа хойшо хоёрдохи табин жэлээ эхилхэнь. Табин жэл гээшэ гүрэн тушаа хэлэхэдэ, тэрэнэй орьёлмо эршэ хүсэнэйнгөө түлэг дундаа ябаhан залуу наhаниинь юм. Мүн тиихэдээ энэ ехэ хүсэеэ хайшань зорюулхаб гэжэ hайн мэдэдэг, дүй дүршэлөөр баян болоhон наhан байха юм. Ерээдүймнай гэрэлтэ hайхан байха гэжэ мэдэдэг ушарhаа ерээдүйгөө этигэл найдамтайгаар хүлеэнэбди. (Альга ташалга).

Энэ гэрэлтэ ерээдүй тээшэ хүтэлэн абаашаха замшье манда hайн мэдээжэ. Энэ замынь хадаа бүхы совет арадай ажал хүдэлмэри, партияа тойрон нягтаар жагсалга, шэн габьяата, журам hайтай ажал болоно. Урдамнай байгаа агууехэ зорилгомнай хүн бүхэндэмнай, бултандамнай — олонациональна совет арадта хододоо замымнай заагша одон болог лэ! (Альга ташалга).

Хүндэтэ нүхэд, иимэ юрөөлэй үгэнүүдээр духаряа үргэхые зүбшөөгыт:

— Манай инаг хайрата Эхэ орон — Совет Социалис Республикануудай Союзай түлөө! (Үни үргэлжэлhэн альга ташалга).

— Агууехэ совет арад, тэрэнэй манлайнь бологшо ленинскэ Коммунис партиин түлөө! (Үни үргэлжэлhэн альга ташалга).

— Эндэ байhан хүндэтэ айлшадай түлөө, манай ороной бүхы хани нүхэдэй түлөө, эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал болон арадуудай дэбжэлтын хэрэгые үнэтэйдэ бододог бүхы хүнүүдэй түлөө! (Үни үргэлжэлhэн альга ташалга).

— Манай түби дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай мандахын түлөө! (Нэрьемэ альга ташалга).

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Эдвард Герек харюугай үгэ хэлээ.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ПАРТИИН ХҮТЭЛБЭРИ ДОРО—ШЭНЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаан

Декабриин 21-нэй үдэшын заседани.

«Бидэ — залуу гвардибди» гэһэн дуунай аялга доро ВЛКСМ-эй туг, союзна республиканuудай комсомолой организацинуудай тугуудые, мүн В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионернүүдэй бүхэсоюзна организациин туг барaад, бүхы союзна республиканuудай, Москва ба Ленинград горoдуудай комсомолшууд болон залуушуулай түлөөлэгшэд зал соо орожо ерэнэ. Баярай суглаанда хабаадагшад хүл дээрээ бодожо, тэдэниие нэрьемэ альга ташалгаар угтана.

Соведүүдэй ороной залуушуулай амаршалга-рапорт хэлэхын тулада ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников, мүн хүдэлмэришэн, колхозница, эрдэмтэ, студентка, спортсменка, пионернүүд трибунада гарана. Совет залуушуулай түлөөлэгшэд ургажа ябаа үетэн тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго хандуулжа байһанайнь түлөө Эхэ орондоо, партидаа, арад зондоо баяр баясхалан хүргөө, коммунизмын агууехэ хэрэгтэ үнэн сэхэ байһанаа Советскэ Союзай Коммунис партиие, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые найдуулаа.

Ленинскэ комсомол, эдир ленинецүүд, бүхы совет залуушуул СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе ажалай гайхамшаг илалтануудаар, һуралсалдаа ба нииты ажал ябуулгада туйлаһан амжалтануудаар угтажа байна гэжэ Е. М. Тяжельников хэлээ.

«Коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэ манай алдарта залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадалсана, бидэ энээгээрнь омогорхонобди, — гэжэ Леонид Ильич Брежнев хэлээ. — Оронойнгоо ерээдүйн түлөө бидэ амгаланбди — революционно тэмсэлшэдэй, социализм байгуулагшадай үетэндэ — эрхим, найдамтай халаан бии».

Партиин үгэһэн энэ үндэр сэгнэлтэ комсомолшуудай, бүхы совет залуушуулай дунда туйлай ехэ патриотическа дэбжэлтэ, урма зориг, эдэбхи хэшээл үүсхээ. Манай партиин этигэл найдабарие харюулхын тула бүри ехэ юумэ хэхэ байһанаа бидэ эли тодоор ойлгонобди.

1973 ондо — табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ Ленинскэ комсомол дааха харюусалгаяа илангаяа тодоор мэдэрэн орохонь. Комсомолой бүхэсоюзна суглаан дээрэ, ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй гайхамшаг элидхэл соо мүнөөдэр хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ түшаа комсомолой организаци бүхэнэй хэхэ тодорхой хэмжээнүүд тодоруулагдаха байна.

Ленинскэ комсомол дайшалхы социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, хүүгэд болон залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ һайжаруулха. 1973 оной үдэр бүхэниие габшагай ажалай, эрхим һуралсалай үдэр болгохын тулада али бүхы юумэ хэхэ юм. Табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ хэһэн габшагай ажал тухайгаа КПСС-эй Центральна Комитедтэ комсомолой элидхэхэ рапорт доро гараа табиха хүндэтэ эрхэдэ хүртэхэ гээшэ комсомолец, залуу хүн бүхэнэй эгээл дээдын нэрэ хүндэнь болохо байна.

Революционно, дайшалхы ба ажалай ёһо заншалнуудта үнэн сэхэ байдаг оронойманай хүбүүд, басагад Советскэ Союзай гражданинай агууехэ нэрэ зэргые саашадааншье үнэн сэхээр, хүндэтэйгөөр, омогорхолтойгоор абажа ябаха, арадуудай ленинскэ нангин хани барисаае нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр сахиха, ангиин талаар бүхы дэлхэй дээрэ аха дүүнэртэеэ байгуулһан дайшалхы нэгэдэлээ улам бэхижүүлхэ гэжэ комсомол энэ баяр баясхаланта, мартагдашагүй үдэр совет арадые, түрэл партияа, ленинскэ Центральна Комитедые, Таниие, хүндэтэ Леонид Ильич, баяр ёһололой оршон байдалда найдуулна гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь хэлээ.

Ленинскэ комсомолой рапортые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ залай нэрьемэ альга ташалган доро Е. М. Тяжельников барюулаа.

1915 онһоо КПСС-эй гэшүүн, Соведүүдэй бүхэсоюзна нэгэдэхи съездын делегат нүхэр В. П. Виноградовай трибуна дээрэ гаража ерэхэдэнь, ойн баярай заседанида хабаадагшад альга ташалгаар угтаһан байна. Видэ манай партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй хэһэн сэдьхэл хүдэлгэмэ, гүн гүнзэгы удхатай элидхэл шагнабабди гэжэ тэрэ хэлээ. Социалис байгуулалтын илан мандаһан тухай, ленинскэ национальна политикын илан мандаһан тухай, манай хүсэн түгэс гүрэнэй — Совет Социалис Республиканuудай Союзай 50 жэлэй илалтата зам тухай партиин үнэншэмэ үгэ бүхы дэлхэй дээрэ зэдэлээ.

Үндэр наһатай байһан дээрэһээ урданай зарим юумэнүүдые, танайшье мэдэһээр, һанан дурдаха байнаб гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлбэ. Минии үеын олохон түлөөлэгшэд шэнги, би ленинскэ партиин зэргэнүүдтэ хаанта засагтай хэһэн тэмсэл соогуур ябажа гарааб, октябриин үдэрнүүдтэ, граждан дайнай жэлнүүдтэ Соведүүдэй шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ хабаадалсааб.

Соведүүдэй бүхэсоюзна нэгэдэхи съездын делегат болохо ехэ зол хубида хүртөө һэм. Хүндэтэ нүхэдүүд, таанар мэдэнэ бээт, үбшэлһэн дээрэһээ Владимир Ильич Ленин энэ съездын хүдэлмэридэ хабаадалсажа шадаагүй һэн. Бидэнэр Соведүүдэй бүхэсоюзна нэгэдэхи съездын хүндэтэ түрүүлэгшээр тэрэниие ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаа һэмди. һүүлээрнь манай хүндэтэ вождьдо амаршалгын телеграмма эльгээгээ һэмди. Ленииндэ бүхы арадай инаг дуратай байһаниинь, манай бүхы арадуудые аха дүүгэй нэгэ бүлэ дотор нягтаар жагсааһан партида агууехэ этигэл найдабаритай байһаниинь съезд дээрэ үшөө дахин гэршэлэн харуулагдаа бэлэй.

Минии ушар ёһо мэдэхэ ажабайдал Петроградта, пролетаринарай байдаг Выборгын хубида эхилээ һэн. Эндэ большевик болоо һэм. Финляндска вокзал дээрэ Лениниие угтаһан Питерэй хүдэлмэришэдэй тоодо эндэ байлсаха зол жаргалда хүртөө һэм. Хүндэтэ Ильичтэй Смольно соо уулзаһанаа наһан соогоо мартахагүйб. 1917 оной декабрьда Петроградай Соведэй гэшүүдэй делегацида оролсожо, хайшан гээд манай Металлическа заводые дэбжээхэ тухай зүбшэлсэхэеэ бидэ тэрээндэ ерээ һэмди. Бидэ, хүдэлмэришэд, ажахыгаа эрхилжэ, хиналта гуримшуулжа, арадай баялигые гамнажа, техникые шудалжа һураха ёһотойбди гэжэ тиихэдэ Владимир Ильич хэлээ бэлэй. Теэдшье хүдэлмэришэн анги Ленинэй захиһан захяае эрхимээр дүүргэнэ. Эндэ нэгэл жэшээ дурдаһуу.

Минии эдир наһанай үнгэрһэн Металлическа заводто 1924 ондо ууралаар хүдэлдэг түрүүшын совет турбина бүтээгдэһэн байгаа. Тэрэнэй хүсэниинь оройдоол хэдэн зуугаад киловатт байһан юм. Харин мүнөө 1 миллион 200 мянган киловатт хүсэтэй турбина байгуулагдана. Манай хүдэлмэришэн ангиин иимэ шадабари, болбосорол тухай, манай экономикын хүсэн тухай үшөөшье олон жэшээ дурдажа болоомоор!

Энээн тухай намда һайн мэдээжэ гээд В. П. Виноградов үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Яахадааб гэхэдэ, би хүдэлмэришэдэй коллективүүдтэй холбоо барисаагаа таһалдуулдаггүйб. Ленинградай заводуудаар ябадагби, цехүүд соо ородогби, хүдэлмэришэдтэй, залуушуултай уулзадаг байнаб. Гайхамшагтайл халаан ургажа байна! Эрдэм һургуулитай, мэргэжэл шадабаритай, дайшалхы шэнжэтэй, Ленинэй хэрэгтэ манай түрэл партиин агуу ехэ хэрэгтэ үнэн сэхэ халаан ургана бшуу.

***

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ойн баярай заседани декабриин 22-то хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһэн байна.

Советскэ Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй ойн баярай заседаниин боложо байгаа Москва тээшэ. Съезднүүдэй Кремлиин ордон тээшэ совет хүнүүдэй һанаан сэдьхэл эдэ үдэрнүүдтэ хандуулагданхай. Соведүүдэй орон тээшэ, Москва тээшэ бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн арадуудай анхарал мүн лэ хандуулагданхан. Тэдэнэй эльгээһэн түлөөлэгшэд Совет гүрэнэй агууехэ туйлалтанууд тухай, тэрэнэй арадуудай эбдэршэгүй бата нэгэдэл тухай, совет интернационализмын нүлөө ехэтэй хүсэн тухай ойн баярай заседаниин трибуна дээрэһээ омог баяртайгаар хэлэнэд.

Совет Социалис Республиканuудай Союзай табин жэлэй ой тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн гүн гүнзэгы удхатай, тодо һонор элидхэлые заседанида хабаадагшад, бүхы совет хүнүүд, хилын саанахи манай хэдэн миллион ханинар тон ехэ анхаралтайгаар, коммунизм байгуулха хэрэгтэ туйлаһан амжалтануудайнгаа түлөө айхабтар ехэ омогорхолтойгоор шагнаһан байна. Хаанашье ажаһуудаг байгаа һаа, хаанашье хүдэлөө һаа, ямаршье национальностьдо хабаатай байгаа һаа, совет хүн бүхэн хадаа өөрымни ажал Эхэ ороной алдарта туйлалтанuудта, СССР-эй арадуудай ленинскэ хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагданхай гэжэ тон ехэ хангалтатайгаар мэдэрнэ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Щербицкий, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев гэгшэдые, социалис оронуудай партийно-гүрэнэй делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай толгойлогшонорые ойн баярай заседанида хабаадагшад, олон тоото айлшад үшө удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаба.

Түрүүлэгшээр һууһан — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорный КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. А. Кунаевта үгэ үгэбэ.

Манай партиин Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй элидхэл соо хэгдэһэн бүхы юумэн бидэндэ, совет Казахстанай түлөөлэгшэдтэ, хизаарлашагүй үнэтэй, дүтэ юм гэжэ тэрэ хэлээ. Манай орон дотор болоһон үнэхөөрөөл бухэли үе соо бэелүүлэгдэмээр үйлэ хэрэгүүдтэ марксистско-ленинскэ ёһоор шэнжэлэлгын үльгэр жэшээ, хэтэдээ мүнхэ Ленинэй үзэл сурталай илан мандажа байһанай толотомо гэршэ Леонид Ильичэй эли тодо, гүн гүнзэгы удхатай элидхэл соо харанабди. Соведүүдэй залуу ороной бусад арадуудтай хамта казах арад социальна дэбжэлтын орьёл өөдэ эрид шууд, түргэнөөр дабшан гараа. Бүргэдэй дэгдэһэн шэнги, иимэ хурдан түргэн хүгжэлтэ Коммунис партиин, тэрэнэй хэлбэришэгүй дура зоригой ба туйлай ехэ ажал хүдэлмэриин ашаар, манай Эхэ ороной бүхы арадуудай, нэн түрүүн агууехэ ород арадай һайн һанхан туһаламжын, дэмжэлгын ашаар туйлагдаа гэжэ казах арад гүнзэгыгөөр мэдэрнэ. Имагтал ажалша ород арад хэзээ заяанһаа хойшо манай түрүүшын хани болоһон юм.

Мүнөө Казахстан замбуулинай түүя сасаруулдаг, үнэхөөрөөл гайхамшаг үйлэ хэрэгүүдэй хизаар болонхой. Республикын промышленность табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Арадай ажахын бүхы һалбаринууд бурьялма түргөөр хүгжэнэ, олон һалбаритай манай индустри шэнэ табан жэлэй даалгабаряар хараалагдаһан темпые бата найдамтайгаар бэелүүлнэ.

Манай партиин, совет арадай дура зоригоор республикамнай оронойнгоо орооһо таряа, мал ажалай зүйлнүүдые эгээл схээр абадаг томо республиканuудай нэгэниинь болонхой. Эхэ орондо 1 миллиард 60 миллион пүүд Казахстанай ороoһо тарян тушаагдаа. Ороoһо тарянай түлөө тэмсэхэдээ, манай арадай хэһэн ажалда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй үгэһэн үндэр сэгнэлтые манай арад тон ехэ баяр баясхалантайгаар угтан абаа гэжэ Д. А. Кунаев хэлээ.

Бидэ ерээдүй тээшэ революционно бата найдамтай мэдэрэлтэйгээр шэртэн харанабди. Яахадааб гэхэдэ, Советскэ Союзай Коммунис парти, тэрэнэй Центральна Комитет манай гүрэнэй онгосые хараалагдаһан ленинскэ хараа шугамаар сэб сэхээр залан хүтэлнэ гэжэ бидэ мэдэнэбди. Саашадаа манай туйлаха бүхы амжалтануудай, манай бүхы илалтануудай эгээл найдамтай түшэг найдабари эгээл эндэ бшуу гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Партийно-гүрэнэй делегациин үмэнэһөө, чехословак арадай үмэнэһөө КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Густав Гусак үгэ хэлээ. Заседанида хабаадагшад тэрэниие хани халуунаар угтаһан байна. Тэрэ хадаа ССР Союзай ойн баяртай дашарамдуулан, алдарта ленинскэ партида, бүхы совет арадта нүхэр ёһоной, аха дүүгэй амар мэндэ, үнэн сэдьхэлэй амаршалга хүргөө.

Чех ба словак арадуудай хуби заяан Агууехэ Октябриин социалис революциин илалтын, Совет Социалис Республиканuудай Союзай оршон мандажа байһан нүлөөн доро таби гаран жэлэй турша соо хүгжөө юм гэжэ тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. Социализм байгуулгын жэлнүүдтэ бидэ Чехословакида оройдоо үзэгдөөгүй замаар дабшаагүй байһанайнгаа ашаар, Советскэ Союзай, тэрэнэй ленинскэ партиин нүхэр ёһоной харилсаа холбооной, һайн һайхан сэдьхэлэй туһаламжын ашаар түүхэтэ тон богонихон болзор соо социалис общество байгуулжа шадаабди.

Г. Гусак саашань ингэжэ хэлээ: хорин таба үлүүтэй жэлэй дүй дүршэл дээрэһээ, илангаяа социалис байгуулалтын оршон мандаха, мандахагүй тухай асуудалай гараһан һалын ниитын кризисэй дүй дүршэл дээрэһээ, аха дүү оронуудай интернациональна туһаламжын ашаар дабан гарагдаһан кризисэй дүй дүршэл дээрэһээ хараад үзэхэдэ, социализмын жама ёһонуудые хараадаа абангүйгөөр, Советскэ Союзай туһаламжагүйгөөр социализм амжалтатайгаар байгуулхын аргагүй гэжэ бидэ батаар этигээбди.

Нүхэр Леонид Ильич Брежневэй үсэглэдэр хэһэн элидхэл соохи марксистско-ленинскэ тон гүнзэгы удхатай тобшололые бидэ бүри мүһэн зүбшөөнэбди. Вьетнамда Америкын империализмын үргэдхэжэ байгаа зэрлиг муухай дайе буруушаанабди, баатарлиг вьетнам арадай талада хэлбэришэгүйгөөр жагсанабди.

Таби гаран жэл соо баатарлиг тэмсэл, шэн габьята ажал совет арадай хээгүй һаа, КПСС-эй шууд сэхэ зохёохы үүсхэлтэй политика ябуулаагүй һаа, эбэй ёһоор зэргэ оршохо гэһэн ленинскэ политикые тэрэнэй эсэшэ сусашагүйгөөр хүгжөөгөөгүй һаа, дэлхэй дээрэ мүнөөдэр түрүү совет гүрэн, дэлхэйн социалис хани нэгэдэлэй манлай байхагүй байгаа бэлэй гэжэ бидэ гүнзэгыгөөр мэдэрнэбди. Дэлхэй дээрэхи үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтэдэ энэ манлайн үзүүлдэг нүлөө улам бүри ехэ болоно.

Социалис Эхэ ороноо бэхижүүлжэ, хүгжөөжэ, Чехословакиин ба Советскэ Союзай арадуудай хэтэ мүнхын хани барисаае нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр хамгаалхын тулада эрид шиидэнги байһан чехословак арад таанадтай хамта, хүндэтэ нүхэдүүд, ээмэ ээмээ түшэлсэн, социалис хани нэгэдэлэй эбдэршэгүй бата жагсаалда урагшаа дабшана гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ Г. Гусак хэлээ.

Грузиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Э. А. Шеварднадзе трибунада гарана. Нүхэр Леонид Ильич Брежневэй хэһэн ойн баярай элидхэлэй мэдүүлэл бүхэниинь ленинскэ тухэл шэнжээр, ёһотойл гүнзэгы удхаар, дэлисээр, сэсэн ухаагаар нэбтэрэнхэй гэжэ тэрэ хэлээ. Энэ хадаа юрэл элидхэл бэшэ, харин ССР Союзай гаталһан алдарта, түүхэтэ табин жэлэй зам тухай революционно, баатарлиг туужа мүн.

Социалис Эхэ оронойнгоо бүхы түүхэ соо совет арад хадаа мүнөөнэйхидэ, мүнөө үеын шатынхида адли амгалан ёһоор хүгжэлгын иимэ ута шата үзөөгүй юм. Манай партиин Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой туйлай ехэ хүсэлэл оролдолгын ашаар коммунис байгуулалтын иимэ амгалан жэлнүүд туйлагдаа гэжэ бидэ бултадаа һайн мэдэнэбди. Иимэ амгалан байдалай жэлнүүдэй түлөө, ерээдүйдөө батаар этигэхэ этигэл зүрхэ сэдьхэлдэмнай хэтэ мүнхэдэнь түрүүлһэнэйнь түлөө, арадуудай ажабайдалһаа дайн байлдаае усадхалгын аша туһада хэһэн хизаарлашагүй ехэ хүдэлмэриинь түлөө манай партиин Центральна Комитедтэ, тэрэнэй Политбюродо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневтэ халуун баяр баясхалан хүргэхыемни Грузиин ажалшад намда даалгаа һэн.

Шиидхэгдээгүй зорилгонуудта анхаралаа хандуулха гээшэ ойн баярые һайндэрлэхэ эрхим арга мүн гэжэ агууехэ Ленин бидэниие һургадаг бэлэй. Демократическа централизмын үндэһөөр, партийна, советскэ, ажахын хүтэлбэриин ленинскэ гуримай, арга методуудэй үндэһөөр, партийна ажабайдалай ленинскэ гурим ба гол ёһонуудай, мүн эрдэм заабариин ёһоор түсэблэлгын ба арадай ажахые, обществые залан хүтэлэлгын ленинскэ гурим ба гол ёһонуудай үндэһөөр, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ хүгжөөһэнэй, партийна ба гүрэнэй журам бэхижүүлһэнэй, кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэг үндэһөөрнь һайжаруулһанай ашаар бүхы хүдэлмэреэ улам саашадань һайжаруулха түшаа КПСС-эй Центральна Комитедэй шиидхэбэринүүд болон заабаринуудые Грузиин Коммунис парти үдэрһөө үдэртэ бодотоор бэелүүлжэ байдаг гэжэ үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлбэ.

Кубын Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, революционно правительствын Премьер-Министр нүхэр Фидель Кастро Рус гэгшын хэлэһэн үгэ хани халуунаар угтагдаа. Бүхы дэлхэйн революционернүүдэй сохом лэ тэмдэглэжэ байһан энэ ойн баярые һайндэрлэлгэдэ хабаадалсаха гээшэ бидэндэ тон ехэ нэрэ хүндэ болоно гэжэ тэрэ хэлээ.

Эдэ табин жэлэй турша соо туйлаһан гайхамшагта амжалтанууд тухай нүхэр Брежнев ямар һайханаар хөөрэжэ үгөө гээшэб! Съезднүүдэй ордон соо үсэглэдэрэй заседаниин түгэсхэлдэ сэдьхэл хүдэлгэмэ ямар һонирхолтой юумэ хараа гээшэбибди, бидэндэ комсомолшууд болон пионернүүд ямар ехэ бата найдабари, ямар ехэ хүсэ түрүүлээ гээшэб! — гэжэ Фидель Кастро сэдьхэлээ хүдэлгэн үргэлжэлүүлбэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрээд байхада, империализм хадаа сэрэгэй хэдэн олон союзуудые байгуулаа, совет арадые стратегическэ баазануудаар хүреэлээ, ээрхэг түримхэй зорилгоор ядерна зэбсэгые мэдэлдээ абаад байгаа. Европын ба бүхы дэлхэйн оронуудай амгалан байдалда СССР аюул тохёолдуулна гэһэн өөрынгөө ябуулдаг политикые сагааруулхын тулада империализм хүн түрэлтэниие мэхэлхэ гэжэ һэдэдэг байгаа. Мүнөө эдэ худал хуурмаг һанаашалганууднь ямаршье хүсэгүй болонхой. Империалис сэрэгэй союзууд бутаран һалажа, хүреэлһэн стратегическэ баазанууднь улам бүри һуларжа байна, харин ядерна монополи үнн хада байхаяа болинхой.

Революционно Кубын мүндэлэн бии болохо тухай 50 жэлэй саада тээ хэн бодомжолжо үзэхэ байгаа һэм? Советскэ Союзай 50 жэлэй ойе мүнөөдэр тэмдэглэжэ байнабди, тиигээд тэрэнэй бардам ехэ туһаламжын, һаналаа нэгэдэлгын ашаар манай бишыхан орон Холбоото Штадуудһаа 90 милиин зайда оршодог Латинн Америкын түрүүшын социалис гүрэн болохо гэжэ тиихэдэ хэн этигэхэ байгааб?

Декрет гаргажа, мүнөө хэншье социализм, коммунизмые хорижо шадахагүй. Советскэ Союзшье гансаарханаа бэшэ — мүнөө социалис лагерь оршон мандана, манай Эхэ орон тэрэнэй нэгэ хубинь байха нэрэ хүндэдэ хүртэнхэй. Энээнһээ гадна, колониализмын дарлалтаһаа сүлөөрһэн арадуудай хүсэн түгэс хүдэлөөн бии байна.

Советскэ Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо таанадай, хүндэтэ нүхэдүүд, гаргаха дүн иимэ гоё һайхан, иимэ зориг бадаруулма байнал гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ Фидель Кастро хэлээ. Ушар иимэһээ эндэ суглараһан СССР-эй элдэб республиканuудай түлөөлэгшэдые, КПСС-эй ба Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдые бидэ үнэн зүрхэнһөө амаршалнабди.

Азербайджанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. А. Алиев трибунада гарана. Азербайджанай ажалшадай туйлаһан амжалтануудай тухай тэрэ хөөрэжэ үгөө. Республикын туйлаһан амжалтанууд Советскэ Союзай бүхы арадуудай аха дүү ёһоной харилсаа холбоонтой таһаршагүй холбоотой, манай хамтын ажалай үрэ дүн мүн гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Манай ороной бүхы арадуудай түүхэтэ хуби заяанда, Совет гүрэниие байгуулха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ агууехэ ород арадай олитэ ехэ үүргэ дүүргэһэн тухай бидэ илангаяа баяр баясхалантайгаар хэлэнэбди. Совет арадуудай бүлэ дотор аха гэжэ нэрлэгдэхэ ёһооролл нэрлэгдэһэн ород арад түүхэтэ үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ. СССР-эй арадуудай хоёрдохи түрэлхи хэлэниинь болоһон ород хэлэн тэдэнэй хүгжэлтэдэ, нацинуудай дүтэрхы болоходо сэгнэшэгүй ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Манай ороной, тэрэнэй дотоодын ба гадаадын политикын бүхы туйлалтанууд — манай партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй ябуулһан эсэшэ сусашагүй тон ехэ ажал ябуулгын аша үрэ мүн гэжэ Г. А. Алиев хэлээ. Ёһотойл ленинскэ хараа шугам баримталдагайнь түлөө, сэсэ мэргэнээр хүтэлбэрилдэгэйнь түлөө тэдээндэ тон ехэ баяр хүргэхэ дуран хүрэнэ.

Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительствын делегациие толгойлогшо, республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр Нгуен Тхи Бинь гэгшые эндэ байгшад хани халуунаар угтаһан байна. Үнгэрһэн табин жэлэй турша соо совет арадай туйлаһан ёһотойл гайхамшагта илалтануудаарнь хизаарлашагүй ехээр баярлажа байһанаа Урда Вьетнамай арад элирхэйлэн мэдүүлнэ гэжэ тэрэ хэлээ.

Урда Вьетнамай арми ба арад стратегическэ удха шанартай туйлай ехэ илалтануудые туйлаа. Вьетнамда амгалан байдал тогтоогдожошье болохо байгаа. Гэхэ зуура США-гай правительствын хорото хараа шугам баримталһанһаа боложо, мүнөө хүрэтэр эбэй хэлсээн баталагдаагүй байһаар. Энээнһээ байтагай, Вьетнамда США-гай хэдэг ээрхэг түримхэй дайн үргэлжэлһөөр, бүри хэрзэгы шэнжэтэй боложо байһаар. ДРВ-гэй портнуудта США-гай дахин минэнүүдые табижа хүреэлэн хааһан, Хойто Вьетнамай бүхы газар дайдые үдэр һүнигүй айхабтар ехээр бомбодожо эхилһэн ушар баримта улам ехэ аюултан байна.

Вьетнам арад эб найрамдалые угаа ехээр хүсэнэ гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ. Зүгөөр энэ хадаа бодото эб найрамдал — бэеэ даанхай байдал ба эрхэ сүлөөе хангаһан эб найрамдал байха ёһотой. «Эхэ ороноо алдажа, богоол болонхаар, бүхы хохидолые үзэжэ гарабал, дээртэхэ» гэһэн тангаригаа шууд сэхээр бэелүүлэн манай арад тэмсэлээ үргэлжэлүүлжэ байна. Урда Вьетнамай арми ба арад оронойнгоо хойто талын аха дүүнэртэй хамта, Лаосой болон Камбоджын арадуудтай зэргэлэн ябажа, бүхы бэрхэшээлнүүдые дабан гарахаар, хүсэд илалта туйлатараа үсэд шанга тэмсэл хэхээр, мүн өөрынгөө национальна нангин ба интернациональна ехэ уялгаяа бүрин дүүргэхээр хүсэд шиидэнги байна.

Американ ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн тэмсэжэ байһан вьетнам арадта угаа ехэ, үнэтэ ба үрэтэй дэмжэлгэ болон туһаламжа үзүүлжэ байһан Советскэ Союзай Коммунис партида, правительствада аха дүү арадта Нгуен Тхи Бинь Урда Вьетнамай Республикын арадай, Национальна сүлөөрэлгын фронтын болон Саг зуурын революционно правительствын зүгһөө гүнзэгы ехэ баясхалан хүргөө.

Мүлжэлгые, ажалша хүнэй эрхэгүй байлгые, үгытэй ядуу байдалые эсэслэн усадхаха арга боломжо Литвагай арадта социалис байгуулалта олгоо гээд Литвагай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Ю. Снечкус хэлээ. Социализм хадаа арадай зохёон байгуулхы хүсые үзэгдөөгүй ехээр дээшэлүүлхэ арга олгоо. Сүлөөрэлгэ ба хүгжэн дэбжэлгэ тээшэ Литвагай арадай зам удаан ба бэрхэтэй хэсүү байһан юм. Зүгөөр энэ замаар дабшахадаа тэрэ гансаарданги байгаагүй. Литвагай түрүү үзэл бодолто хүсэнүүд Россиин пролетариадай аха дүүгэй дэмжэлгэдэ хододоо түшэглэдэг байгаа.

Советскэ Союзай составта Литвагай ороһон ушар тэрэнэй гүрэн түрые баталхаа, гадаа талаһаа аюулгүй байлгыень хангаа, гитлеровскэ удамаршадай тэдэниие усадхахаар бэлдэжэ байлгаһаа литва нациие абараа. КПСС-эй ленинскэ национальна политика түргэнөөр ба али бүхы талаһаа дэбжэхэ эгээн лэ таарамжатай эрхэ байдал, арга боломжо Литвагай арадта бии болгожо үгөө.

Коммунис партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэриин, тэрэнэй дайшалхы штаб болохо ленинскэ Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй угаа ехэ эмхидхэлэй ба политическэ ажал ябуулга хэһэнэй ашаар манай бүхы илалтанууд туйлагдаа гэжэ мүнөө, манай гүрэнэй гайхамшаг һайндэрэй боложо байхада, бидэнэр эли тодоор мэдэрнэбди гээд А. Ю. Снечкус хэлээ. Социализм ба коммунизм байгуулгаар тогтоогдоһон нягта харилсаа холбооной, хани ёһоной туһаламжын түлөө бүхы аха дүү арадуудта, хамагай түрүүндэ, агууехэ ород арадта халуун баясхалан бидэнэр хүргэнэбди.

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Янош Кадарай үгэ хэлэхэдэ, баярай заседанида хабаадагшад тэрэниие халуунаар угтаа. КПСС-эй уласхоорондын ажал ябуулгые, Советскэ Союзай бэелүүлдэг эб найрамдалай политикые социализм байгуулжа байһан ВСРП, венгер арад бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ, юуб гэхэдэ, энэ политика коммунис хүдэлөөнэй аша туһада, бүхы арадуудай аша туһада таарална гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Табин жэлэй турша соо Советскэ Союзда хандасаарнь дэбжэлтын ба харюу хүсэнүүдэй хоорондохи, социализмын ба капитализмын, эб найрамдалай ба дайнай хүсэнүүдэй хоорондохи илгаань тодорхойлогдодог байгаа гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ. Манай үе сагта нэгэн доро социализмые дэмжэжэ, харин Советскэ Союзда дурагүйлхэжэ болохогүй гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ. Эгээл иимэһээ маоис хүтэлбэриин совет орондо харша, эмхи гурим алдахуулха ябуулганууд заатагүй буруу һураха байна: социализм байгуулжа байһан бүхы арадууд, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд, империализмда эсэргүүсэн нэгэдэмэл тэмсэл хэхые эрмэлзэдэг бүхы хүсэнүүд Советскэ Союзые тойрон улам нягтаар жагсажа байна. Советскэ Союз хадаа һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлгэтэ бүхы хүнүүдэй найдамтай түшэг тулгуури болоно бшуу.

Нүхэр Леонид Ильич Брежнев түрүүтэй Советскэ Союзай — манай агууехэ хани ба союзнигай партийно-правительственна делегациие бидэнэр, венгрнүүд, хэдэн неделиин урда манай газар дээрэ баяртайгаар амаршалһан байнабди гээд Я. Кадар хэлээ. Энэ айлшалга манай аха дүүгэй нэгэдэл болон харилсаа холбооное хүсэтэ ехээр харуулаа. Советскэ Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе венгр арад дэбжэлтэтэйгээр, эрхимээр тэмдэглэжэ байна гэжэ манай совет ханинар нюдөөрөө хаража үнэншэн этигэһэн байна гээд Я. Кадар тэмдэглэһэн байна.

Парти хадаа арадай асари ехэ туйлалтануудай дүнгүүдые Кремль соо өөрынгөө ехэ дээдэ хуралдаан дээрэ гаргадаг, коммунизм тээшэ ороной шууд сэхээр дабшаха шэнэ угаа ехэ хараа замуудые тодорхойлдог байна гээд Молдавиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр И. И. Бодюл хэлээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй түүхэтэ элидхэлэй удха тутайдэр үгэнүүд мүнөө Съезднүүдэй ордон соо суурятай дуулдаба. Ехэ зоригжол, хүсэн түгэлдэр социалис эхэ оронойнгоо түлөө ёһотойл омогорхолой мэдэрэл түрүүлдэг манай туйлалтануудай угаа ехэ мартагдашагүй удха шанартай байһые эдэ үгэнүүд харуулна.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

КРЕМЛЬДЭ БОЛОҺОН УУЛЗАЛГА

Нүхэр Э. ГЕРЕГЭЙ хэлэһэн үгэ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Хүндэтэ нүхэр Брежнев!

КПСС-эй Центральна Комитедэй хүндэтэ нүхэд гэшүүд, СССР болон РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй хүндэтэ депутадууд!

Арадуудай энэ агууехэ һайндэртэ хабаадалсахые урилһанайтнай түлөө социалис оронуудай болон аха дүү коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай даалгабаряар гүн сэдьхэлэй баясхалан хүргэхые хүсэнэб (Альга ташалга).

Алдарта, агууехэ Советскэ Союзай Коммунис партиин хүтэлбэри доро коммунис ерээдүйе байгуулхын тулада ажаллажа байгаа совет арадуудай бата нэгэдэлые эдэ үдэрнүүдтэ бидэнэр нюдөөрөө харабабди. Гүн сэдьхэлһээ энээндэ баярлажа, та бүгэдые үнэн зүрхэнһөө амаршалнабди.

СССР-эй табин жэлэй туршада туйлаһан ехэ амжалтануудынь, бүхы талаар саашадаа хүгжэхэ хараа бодолнууд нүхэр Леонид Брежневэй элидхэл соо эли тодоор харуулагдажа, бидэ бүгэдэ энээндэ тон ехээр гайхан баярлаһан байнабди. Мүн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин элидхэлынь мүнөө үеын хатуу, орёо бэрхэ асуудалнуудта бодото ленинскэ ёһоор хандаһанай үльгэр жэшээ болоо. (Альга ташалга).

СССР-ые — дэлхэйн түүхэдэхи эгээ түрүүшын олонациональна социалис гүрэниие байгуулһан ушар манай бүхы үе шатада ехэ удха шанартай, капитализмһаа социализмда орохо түүхэтэ ябадалда ехэ шата боложо, бүхы дэлхэй дээрэ революционно хүсэнүүдэй жагсалгые түргэдхөөд, арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлэй түгэс тулгуури болоһон байна.

СССР хадаа бүхы хүн түрэлтэнэй найдабаринь, дэбжэлтын, эб найрамдал болон социализмын түлөө тэмсэлдэнь ажалшадай, бүхы арадуудай зориг бадаруулагша эшэ үндэһэниинь байһан, байна, саашадаашье байха юм. (Альга ташалга).

Бидэнэр, коммунистнууд, КПСС-тэ тулгуури олоһон бүхы дэлхэйн коммунистнуудай аха дүүгэй уласхоорондын холбоондо хабаатай байһандаа омогорхонобди. (Альга ташалга).

Совет коммунистнуудай агууехэ партиин айхабтар ехэ дүй дүршэлынь социализмын замда орожо, мүнөө гүрэнүүдэй түгэс хүсэтэ бүлэ бии болгоһон манай оронуудта, хүн түрэлтэнэй эрхим һайхан уг зорилгонуудай түлөө, дэбжэлтэ болон арадуудай эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы хүсэнүүдтэ сэгнэшэгүй үнэтэ эрдэниинь болонхой.

Хүндэтэ нүхэд, СССР-эй табин жэлэй баярынь пролетарска интернационализмын үзэл бодолнуудай, ниитэ зорилгын түлөө тэмсэлдэмнай бидэниие нэгэдхэгшэ таһаршагүй холбооной илан мандаһые харуулба. Манай хүдэлөөнэй хүсэнэй эшэ үндэһэниинь, тэрэнэй зам үнэн зүбөөр гэрэлтүүлэгшэ зэбсэгынь ленинизм болоно гэжэ бидэнэр үшөө дахин гэршэлээбди.

КПСС хадаа Ленинэй сэсэн мэргэн үзэл сурталые, революционно дүй дүршэлыень бодото дээрэнь бэелүүлһэнэй үльгэр жэшээ бидэ бүгэдэндэ харуулна. Түрүүшын социалис гүрэнэй, бүхы социалис нэгэдэлэй хүгжэлтэдэ, бүхы түрүү болон революционно хүсэнүүдэй хүгжэлтэдэ туйлагдаһан амжалтанууд хадаа ленинизм болбол манай үе шатын хүгжэлтын амидаралта эшэ үндэһэниинь мүн гэжэ хэлэхэ үндэһэ олгоно.

Хүндэтэ нүхэд!

Шэнэ жэл ойртожо байна. Энээгээр дашарамдуулан, совет арадта болон Советскэ Союзай коммунистнуудта эрхим һайниие юрөөхыемни зүбшөөгыт. 1973 он социализмын, эб найрамдалай болон арадуудай аха дүүгэй хэрэгтэ саашанхи амжалта, илалтануудай жэл болог лэ. (Альга ташалга).

Иигэжэ юрөөн, духаряа үргэхые зүбшөөгыт:

Советскэ Союзай Коммунис партиин ленинскэ Центральна Комитедэй түлөө! (Альга ташалга).

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Брежневэй түлөө! (Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).

Агууехэ совет арадай түлөө! (Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).

Уулзалга үнэн сэдьхэлэй, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР М. Е. ДЕНИСЕНКО ГЭГШЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, партийна болон профсоюзна органуудта олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһананнь түлөө автотранспортна болон шоссейнэ харгын хүдэлмэришэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр Денисенко Михаил Еремеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1972 оной декабриин 22.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. И. ГОРБУНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан республикын сэрэгэй комиссариадуудта олон жэлэй туршада һайнаар алба хэһэнэйнь түлөө Кабанскын аймагай сэрэгэй комиссар нүхэр Горбунов Степан Ивановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1972 оной декабриин 22.

ПАРТИИН ХҮТЭЛБЭРИ ДОРО—ШЭНЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаан

(Түгэсхэл. Эхининь 2-дохи нюурта).

Үгытэй ядуу, үзэг бэшэг …дэхэгүй, тулюур түйган …р зэмсэгүүдые хэрэглэдэг …йһан манай республикын …жалшад социализмын ба …радуудай аха дүүгэй хол-…боной ашаар социальна та-…лараа угаа ехээр хүгжөө, …оёл, эрдэм ухаан болон …хническэ дэбжэлтын та-…лар шэнэ шэнэ амжалта-…нуудые түйлаа.

…Совет социалис нацинуу-…й диалектическэ харилсаа …олбоон тухай нүхэр Л. И. …режневэй элидхэлэй тео-…ретическэ тобшололнууд, …рдэм ухаанай талаар үндэ-…лэн баримталагдаһан дү-…м заабаринууд маанадые …аа ехээр һонирхуулаа …д И. И. Бодюл үргэлжэ-…үлэн хэлээ. Бодото интер-…национализмын жэшээ ха-…руулдаг ород арад маанадай, …н бусад арад үндэһэтэнэй …жалшадай үнэн сэхэ, һайн …йхан сэдьхэлтэ ханинь …йгаа, хододоо байха.

…Молдавиин арад өөрынгөө …нал бодолые, өөрынгөө …дэрэлые алдарта Комму-…нис партида зорюулна. Энэ …Ленинэй парти обществе …шэнэдхэн байгуулха зориг-…л ажалшадта түрүүлээ, …вет Социалис Республи-…нуудай Союзда манай ара-…удые хэтын хэтэдэ нэгэ-…үлэн жагсаагаа.

…Заседанида хабаадагшадай …һөө хани халуунаар угтаг-…дан Болгариин Коммунис …ртиин Центральна Комите-… Нэгэдэхи секретарь, …РБ-гэй Гүрэнэй Соведэй …рүүлэгшэ нүхэр **Тодор** …**вков** үгэ хэлээ. Совет …он тухай бүхы дэлхэйн …адууд эдэ үдэрнүүдтэ …алгын ба хүндэлэлгын …нүүдые хэлэнэ. Энэ хадаа … Союзые байгуулгын бү-…лхэйн-түүхэдэ, бүхы … түрэлтэнэй хуби заяан-… шиидхэхы удха шанартай …һыень эли тодоор гэр-…лэн харуулна гээд тэрэ …эһэн байна.

…Советскэ Союзые хоёрдо-… Эхэ оромнай, дэлхэйн …летариадай Эхэ орон гэ-… тоолодог байһан тухайгаа …гар коммунистнууд, бол-… бүхы ажалшад, болгар …д сууряатама шангаар мэ-…лдэг байгаа, мэдүүлнэ-… гээд үгэ хэлэгшэ үргэл-…үүлээ. Советскэ Союзай …лхэхы ехэ туһаламжа-…аар социалис революци …гарида илаһан байна. …энэй саг үргэлжын ехэ …аха дүүгэй һайн һайхан …аламжын ашаар сүлөөтэ, … даанхай Болгари хэтэ …нгөө гэзгэдэлһээ гаража …баран хүгжэжэ байһан …устриально-аграрна со-…алис гүрэн болоо.

…Латвиин Компартиин ЦК-… нэгэдэхи секретарь нүхэр …Э. **Воссто** түрүүлэгшэ … үгэбэ. Совет засагай …нүүдтэ Латвиин ССР-… мүнөө үе сагай хүсэн тү-…лэр социалис индустри …гуулагдаа гээд тэрэ хэ-… Эдэ жэлнүүдтэ про-…шленна үйлэдбэриин хэм-…н 31 дахин нэмээ, рес-…лика ехээр хүгжэнги онь-…оруулагдаһан хүдөө ажа-…ай хизаар нютаг болоо. … культура угаа ехээр …көө, ажалшадай мате-риальна байдал шууд сэхээр һайжараа.

ССР Союзай нэгэн ниитэ экономикотой нягта холбоотойгоор өөрынгөө ажахые совет Латви хүгжөөнэ, тэрэ хадаа гушан жэлэй туршда соо бүхэли зуун жэлэйхитэй сасуулхаар тиимэ асари ехэ амжалтануудые түйлаа.

Хүдэлмэришэн, таряашанай түрүүшын гүрэнэй, олон арад үндэһэтэнэй агуухэ совет гүрэнэй байгуулагдаһан ушар хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи гайхамшаг ушар, марксистско-ленинскэ сургал бодолой агуухэ илалта, арадуудай асари томо түйлалта болоһон байгаа' гээд заседанида хабаадагшадаар хани халуунаар угтагдан Румыниин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, СРР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Николае Чаушеску** мэдүүлээ.

Румыниин Социалис Республикын ба Совет Социалис Республиканuudай Союзай хоорондо, Румыниин Коммунис партиин ба Советскэ Союзай Коммунис партиин хоорондо, румын арадай ба совет арадуудай хоорондо тогтоогдоһон хани барисаае, холбоон болон харилсаае энэ ойтой дашарамдуулан тэмдэглэхэдэ намда аятай байна.

Дэбжэлтын ба эб найрамдалай хүсэнүүдэй хэһэн ябуулгануудай, арадуудай тэмсэлэй ашаар шахардуу шанга байдал һуларуулгаар, нацинуудай үгэеэ ойлголсолгоор, харилсаа холбоо тогтоолгоор уласхоорондын ажабайдалда һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн һайн үрэ дүн түйлагдаа. Тиихэтэй хамта дайнай гуламтанууд, мүн шахардуу шанга байдал дэлхэй дээрэ үшөөл бии байһаар гэжэ бидэнэр мартаха ёһогүйбди. Тиимэһээ империалис эзэрхэг түримхэй ба хүсэ хэрэглэхэ политикада эсэргүүсэхын тулада эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй өөһэдынгөө нэгэдэлые бэхижүүлхэнь шухала болоо.

Киргизэй КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Т. Усубалиев** трибунын дэргэдэ ерэнэ. Эбтэй эетэй аха дүүгэй бүлэ боложо нэгэдэһэн совет арадуудай тэмсэлэй ба түйлалтануудай баатарлиг замые эли тодоор, үнэншэмэ һайнаар харуулһан элидхэл КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежнев хэбэ. Бидэнэр бултадаа энэ элидхэлээр гүнзэгы ехээр һонирхобобди гээд тэрэ хэлээ.

Шэнэ ажабайдалай түлөө өөрынгөө тэмсэлые совет арадуудтай нэгэн жагсаалда ябажа, хэһээрээ киргиз арад хизаарлашагүйгөөр баясадаг гээд Т. Усубалиев үргэлжэлүүлэн хэлээ. Мүнөө айл бүхэнэй баясхаланта байдалтай болоод байхада, киргиз арад өөрынгөө бүхы түйлалтануудаар Агуухэ Октябрьда, совет засагта, алдарта Коммунис партида уялгатай байһанаа илангаяа гүнзэгыгөөр мэдэрнэ.

Ород ажалшадай зүгһөө гаргагдадаг оролдолго ба һайн һайхан туһаламжа минии арадай хуби заяанһаа илангаяа эли тодоор харагдана. Агуухэ совет Россие, тэрэнэй агуухэ арадые киргиз бүхэн гүнзэгыгөөр хүндэлдэг, тэдэндэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэдэг байгаа, саашадаа хододоол хүргэдэг байха.

Корейн Ажалай партиин ЦК-гай Политическэ Комитедэй гэшүүн, ТПК-гай ЦК-гай секретарь, КНДР-эй Арадай Ехэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Цой Ен Гендэ** үгын үгтэхэдэ, сугларагшад тэрэнние халуунаар угтаа. Мүнөө социализм нэгэ оронһоо газаашаа гаража, дэлхэй дээрэ үргэнөөр дэлгэржэ байна гээд тэрэ хэлээ. Бүмбэрсэг дэлхэйн угаа үргэн ехэ дайда дээрэ социализмын туг мүнөө намилзана. Корей арадые сүлөөлхэ хэрэгтэ туһалһанайнь түлөө Советскэ Союзай Коммунис партида ба правительствада, аха дүү совет арадта үгэ хэлэгшэ гүнзэгы баясхалан хүргөө. Манай парти ба правительство аха дүү совет арадтай, социалис оронуудай арадуудтай саашадаашье нягтаран жагсаха, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдтэй нягтаран жагсаха, америкынхид түрүүтэй империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай ба социализмын агуухэ хэрэгэй илан мандахын түлөө үсэд шанга тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ.

Совет засагай үедэ Таджикистанай дабшан гараһан зам хадаа феодальна гээгдэлһээ социализмын илалта тээшэ, дунда зуун жэлэй байдалһаа мүнөөнэй дэбжэлтын хяра орой тээшэ зам болоно гээд Таджикистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Д. Расулов** хэлээ. Таджикистанай шэнэ түүхэ ленинскэ сургал бодолой, социальна ба национальна дарлалтые усадхаһан, манай ороной бүхы арадуудые өөһэдынгөө хуби заяанай бүрин эрхэтэ эзэн болгоһон Агуухэ Октябриин түйлалтануудай толоор гэрэлтүүлэгдэнэ. Хооһон шахуу газарта индустрие хүгжөөжэ эхилһэн бидэнэр мүнөө совет Таджикистанда 2 миллион 700 мянган киловатт хүсэтэй Нурекскэ ГЭС гэхэ зэргын тиимэ энергогигантнуудые бодхожо байнабди. Энэ ГЭС-эй түрүүшын агрегадууд коммунизмын ашаа туһада хүдэлдэг болоод байна.

Манай эгээн лэ гол шухала түйлалта гэхэдэ, гайхамшаг хүнүүднай болоно гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ. Таджикистанда, мүн бүхы орон дотор Коммунис партиин эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгын ашаар шэнэ үетэн — этигэл түгэлдэр ленинецүүд, патриодууд ба интернационалистнууд, совет арад гэжэ нэрлэгдэдэг хүнүүдэй шэнэ түүхэтэ нэгэдэлэй эрхим түлөөлэгшэд урган гараа.

Сугларагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, СФРЮ-гэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Рато Дугонич** үгэ хэлээ. Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые, соёл, эрдэм, техникэ болон гэгээрэлые хүгжөөлгэдэ Советскэ Союз эли-гэ ехэ үрэ дүнгүүдые түйлаа гээд тэрэ хэлээ. СССР-эй хүгжэлтын дүнгүүдээр бидэнэр баясанабди. Эдэ дүнгүүд тухай Л. И. Брежневэй элидхэл соо хэлэгдэнхэй. Советскэ Союзай ажалшад өөһэдынгөө хэрэгүүдээр омогорхожо шадаха байна. Советскэ Союзай хани барисаата арадуудай иимэ ехэ амжалтануудаар Югославиин арадууд үнэн зүрхэнһөө баясана.

Ленинэй һанал бодол ба хэрэгүүд Югославиин революционно хүдэлөөндэ, арадай-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ ба Югославиин арадуудай социалис революцида хүсэтэ зоригжуулхы дүхэм нүхэсэл хододоо боложо үгэдэг байһан юм гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ. Тэгшэ эрхэтэ арадуудай федеративна олон арад үндэһэтэнэй социалис Югославие байгуулга ба саашадань хүгжөөлгэ национальна асуудалаар Ленинэй һургаалаар зоригжуулагдаһан байгаа.

Югославиин Социалис Федеративна Республикын ба Совет Социалис Республиканuudай Союзай хоорондохи хани барисаан ба али бүхы талын харилсаа холбоон саг үргэлжэ бэхижэнэ гэжэ тэмдэглэхэдэ аятай байна гээд Р. Дугонич хэлээ.

Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Юмжагиин Цеденбал** эндэ байлсагшадай зүгһөө халуунаар угтагдажа, үгэ хэлэбэ. Совет гүрэнэй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой болбол гансахан совет арадай гайхамшагта ой байхаһаа гадна, тэрэ хадаа социализмын, дэлхэйн оронуудай аха дүү арадуудай, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй хамтын һаруул һайхан һайндэр мүн гээшэ гээд тэрэ хэлэбэ. Совет Социалис Республиканuudай Союз болбол дэлхэйн ниитын болон научно-техническэ хүгжэлтын манлайда дабшажа ябаһан түгэс хүсэтэй, хүгжэлтэ ехэтэй социалис орон болоо гэжэ дэлхэйн үмэнэ харагдана.

Национализмын, ехэ яһатанай шовинизмын хараа бодол арадуудай хахасалга тээшэ, амяарлаха тээшэ абаашажа, эсэсэй эсэстэ, арадуудай национальна ашаа туһада урбаха ябадалда хүргэдэг юм гэжэ аха дүү ороной делегацие толгойлогшо хэлэбэ. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнһөө КПК-е бодото дээрэнь таһалһан, дэлхэйн социалис хани харилсаанһаа КНР-ые амяарлаһан маоистнуудай арадта харша, шовинис ёһоной хараа шугам нэн түрүүн хитад арадта түйлай ехэ хоро хүргэнэ. Пекинэй удамаршадай национализм, тэрэшэлэн бага үндэһэ яһатание «хитад» болгохо, Хитадай бага яһатание хүсэрхэлгын аргаар ехэ яһатантай холихо гэһэн һэдэлгээр тодорхойлогдоно.

Эб найрамдалай, социализмын, коммунизмын хэрэгэй һалбаран мандахын ашаа туһада монгол, совет арадуудай дайшалхы нэгэдэлэй, дайн сэрэгтэ шалгагдаһан хани барисаанай бэхилэн мандахын тула Монголой Арадай Республикын коммунистнууд, бүхы ажалшад саашадаашье бүхы хүсөөрөө оролдожо байха юм гээд Ю. Цеденбал мэдүүлбэ.

Баярай суглаанда хабаадагшадые Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэд амаршалба.

Алдарта Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд — манай Агуухэ гүрэнэй аха дүү арадуудай хүбүүд сэрэгэй дайшалхы тугуудые үргэн, Кремлиин Съезднүүдэй байшангай зал дотор маршын аялга доро алхалан оробод. Зал соо байгшад совет сэрэгшэдые хүл дээрээ бодожо, халуун альга ташалгаар угтаа.

Мотострелогууд болон авиаторнууд, уһан сэрэгшэд болон ракетчигүүд, десантнигууд болон танкистнууд, артиллеристнууд болон хилэ сахигшад Коммунис партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ, бэеэ үгэнги байһан тухайгаа мэдүүлхэеэ Кремльдэ ерээ. Тэдэнэрэй дайшалхы жагсаалда үнгэрһэн дайнай жэлнүүдэй үедэ манай Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байхын түлөө фашизмтай хэһэн тулалдаануудта шалгарһан сэрэгшэд-ветеранууд үсөөн бэшэ бии. Диилдэһэн Берлин дээрэ мартагдашагүй 1945 ондо үргэгдэһэн совет арадай үнэтэй сэнтэй дурасхаал болохо. Илалтын тугые сэрэгшэд-ветеранууд энэ байшангай зал соо асарба. Ахамад үетэнэй алдар солые нангинаар хамгаалжа байһан, арьбадхажа байһан залуу солдадууд болон офицернүүд баярай суглаанда хабаадагшадые амаршална.

Танкова полкын командир подполковник **А. В. Злобин** сэрэгшэдэй амаршалгые уншана.

Чилиин Республикын правительствын генеральна секретарь, министр **Эрнану дель Канто** гэгшэдэ үгэ үгтэнэ. Экономико, политика болон соёл культурын талаар Советскэ Союзай түйлаһан амжалтые Чилиин правительство, арад үндэрөөр сэгнэнэ. Эдэ илалтанууд болбол гансахан совет общестын бэшэ, харин социальна эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байһан бүхы арадуудай түйлалта мүн. Куба, Перу болон Латиин Америкын түбэй бусад оронуудтай суг хамта манай орон бэеэ даанхай байдалай түлөө, национальна нэрэ хүндынгөө түлөө асари ехэ тэмсэл дэлгэрүүлээ. Энэ тэмсэлдэмнай олон арадууд болон правительствонууд бидэнтэй һаналаа нэгэдэнги ойдаг юм.

Чилиин правительствын үмэнэһөө, арадай нэгэдэлэй сүридэлдэ ородог партинуудай үмэнэһөө, Чилиин коммунис болон социалис партинуудай эндэ байһан делегацинуудай үмэнэһөө, президент Сальвадор Альендиин үмэнэһөө бидэнэр Советскэ Союзай һайндэрые амаршалжа, СССР-эй байгуулагдаһан тушаа Владимир Ильич Ленинэй хэлэһэн гайхамшагта үгэнүүдые бидэнэр дахинаа дабтанабди: «Нацинуудай һайн дураараа нэгэдэхые, нэгэ нацинь зүгһөө нүгөөдэ тушаагаа ямаршье хүсэрхэлгэ гаргахагүй союзые, хүсэд дүүрэн этигэл найдабари дээрэ үндэһэлһэн, аха дүү ёһоной нэгэдэлые эли тодоор мэдэрһэн, үнэхөөр һайн дуранай зүбшөөлэй эшэ үндэһэ баримталһан, тиимэл союзые бидэнэр хүсэнэбди», Ленинэй энэ заабарие танай ороной түүхэ бэелүүлэн гэршэлээ.

Армениин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. Е. Кочинян** үгэ хэлэнэ. Агуухэ совет арад социально-политическэ, экономическа, культурна хүгжэлтэдөө түйлай ехэ, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта түйлажа, олонациональна хүсэн түгэс Эхэ оронойнгоо алдарта ойе тэмдэглэжэ байна гээд тэрэ тэмдэглэбэ. Совет засагай жэлнүүдэй туршада Армени гээгдэнги заха хизаар байһанаа хүгжэлтэ ехэтэй социалис республика болоһон байна. Мүнөө Армени адли тэгшэ совет республиканuudтай нэгэ жагсаалда байжа, коммунизмын, дэбжэлтын замаар омог дүүрэн алхална. Нэн түрүүн манай ороной арадуудай аха дүүгэй хани барисаан болон харилсан туһалалсалгын ашаар иимэ ехэ амжалта түйлаабди гэжэ республикын ажалшад һайнаар мэдэнэ.

Тон ехэ, бүхы талын туһаламжа хүргэһэнэйнь, хүргэжэ байһанайнь түлөө агуухэ ород арадта гүнзэгы баяр Армениин коммунистнуудай, арадай үмэнэһөө тэрэ хүргэбэ.

Агуухэ Октябриин нээһэн зам, аха дүү республиканuudай хүсэн түгэс нэгэдэлэй зам, Ленинэй партиин хүтэлбэри доро тогтоһон хани барисаанай зам болбол армян арадай хүгжэн һалбарха гансахан лэ зам мүн байгаа гэжэ үнгэрһэн олон арбаад жэлнүүд арсашагүйгөөр гэршэлжэ үгөө.

Тэрэнэй һүүлээр халуунаар угтагдаһан Италиин Коммунис партиин генеральна секретарь нүхэр **Энрико Берлингуэр** үгэ абаба. Совет гүрэнэй оршон байһан ушар, тэрэнэй политика дэбжэлтын хүсэнүүдэй ба хархис хүсэнүүдэй, эб найрамдалай хүсэнүүдэй ба дайн сэрэгэй хүсэнүүдэй хоорондохи хубаарилые хубилгажа, бүхы оронууд дотор, бүхы түбинүүд дээгүүр ниитэ дэбжэлтын, сүлөөрэлгын, шэнэдхэн байгуулгын эхи табяа гээд тэрэ хэлээ.

ИКП-гэй генеральна секретарь эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай удха шанарые тодорхойлоо. Бүхы революционно, демократическа, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй эгээн шухала хойшолуулашагүй зорилго гэбэл, баатар вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэлгээ, тэрэние дэмжэлгээ бүри шангадхажа, эзэрхэг түримхэй добтолгоёо Холбоото Штадуудай дары болюулха ябадалые түйлаха хэрэг болоно гээд тэрэ мэдүүлбэ. Дүтын зүүн зүгтэхи байдалые эбэй ёһоор, зүбөөр шиидхэхэ шухала. Мүн Европын аюулгүй байдалай, Европодо түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха талаар Зүблөө зарлахын түлөө оролдолго гаргаха шухала.

Туркмениин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, нүхэр **М. Гапуров** үгэ хэлэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй тодо хурса, түүхын удха шанартай элидхэлые бидэнэр тон анхаралтайгаар, агуухэ социалис Эхэ оронойнгоо, Коммунис партиингаа түлөө баярлажа, омогорхожо шагнабабди. Энэ элидхэл дотор манай олонациональна ороной арадуудай түйлаһан агуухэ алдарта үйлэ хэрэгтэ гүнзэгы, бүхы талын шэнжэлэл хэгдээ.

Агуухэ ород арадай, манай Эхэ ороной бусад арадуудай аха дүүгэй туһаламжын ашаар Туркменистан зуун жэлэй замые арбаад жэлэй туршада гаталан гаража, экономическа, соёл культурын талаар түйлай ехэ амжалта түйлаа гээд М. Гапуров үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Манай республикын экономикын гол һалбари хлопок тарилга болодог. Хлопок ургуулагшад агуухэ һайндэрые амжалта түйлажа угтаа. Тэдэнэр оронои хлопок ургуулагшадай Ташкентдэ болоһон зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ үгэһэн үгэеэ хэрэгээрээ баталаа. 930 мянган тонноһоо ехэ түүхэй хлопок гүрэндэ худалдаа. Республикын түүхэдэ иимэ ехэ хлопок түрүүшынхеэ абтаһан байна.

США-гай Коммунис партиин генеральна секретарь нүхэр **Гэс Холл** сугларагшадай зүгһөө халуунаар угтагдажа, США-гай Коммунис партиин зүгһөө, империализмда, расизмда, ангиин мүлжэлгэдэ эсэргүүсэжэ байһан США-гай бүхы хүнүүдэй зүгһөө халуун амаршалга хүргөө. СССР-эй түйлаһан түйлалтанууд түүхэдэ үзэгдөөгүй юм. Тэрэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин агуухэ хэрэгые гэршэлэн харуулна. Энэ түйлалтанууд марксизм-ленинизмын диилдэшэгүй хүсэтэй, сэсэн мэргэн, хэлбэришэгүй сэхэ байһание гэршэлнэ. Энэ ушар хадаа Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй, Политбюрогой, Танай, хүндэтэ нүхэр Леонид Ильич Брежнев, өөрынтнай ехэ габьяа гээшэ гээд тэрэ онсолон тэмдэглэбэ.

Гэс Холл Вьетнамые бүри ехээр бомбодожо байһан ушарые гэмтэ ябуулга гэжэ мэдэрээд, зэбүүрхэн буруушаажа байһанаа мэдүүлбэ. Энэ дайн хадаа Америкын империализмын зэрлиг муухай шэнжэтэй байһые бүхы дэлхэйн урда дахинаа элишэлнэ, гээд тэрэ хэлээ.

Мао Цзэ-дун, Чжоу Эньлай толгойлогшотой Хитадай хүтэлбэриин ябуулдаг оппортунис ёһоной политическэ хараа шугам империализмда эсэргүү хүсэнүүдые бутаргаха, эмхидхэлыень таһалдуулха зорилгодо алба хэнэ. Гэдэнэр контрреволюцида туһална. Хитадай түлөөлэгшэдэй үгэ үндэһөөрөө худал хуурмаг, совет орондо харша шэнжэтэй юм. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй политика контрреволюционно юм. Дэлхэйн революционно хүсэнүүд энэ политика тушаа абяагүй байха ёһогүй.

Советскэ Союз эрхэ сүлөөе хүсэдэг үгытэй ядуу, дарлалта мүлжэлгэдэ дайрагдаһан олон миллион хүнүүдэй этигэл найдабари болоһон, национальна талаараа сүлөөрхын түлөө тэмсэлдэ бүхы түбинүүдэй олон миллион хүнүүдые зоригжуулна.

Уругвайн Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр **Родней Арнсменди** нигэжэ мэдүүлбэ:

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл империализмда эсэргүү тэмсэлдэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ уласхоорондын ехэ удха шанартай байна. Тиимэһээ Уругвайн Коммунис партиин үмэнэһөө сэдьхэлээ ханажа байһанаа мэдүүлнэб. Энэ элидхэл болбол социалис лагериин, коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлэй асуудалаар гүнзэгы удхатай хараа бодолтой байна, Советскэ Союзда коммунизм байгуулха, социалис хани харилсаае хүгжөөхэ гайхамшагта ерээдүйе нээжэ үгэнэ.

Саашань Родней Арисменди демократическа эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай, социализмын түлөө Латиин Америкын ажалшадай тэмсэл тухай хөөрэжэ үгөө.

Совет арадай агуухэ һайндэр бидэ бүгэдые баярлуулна, омогорхуулна, гээд Эстониин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **И. Г. Кэбин** үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Мүнөөдэр В. И. Ленинэй дурасхаалда иниаг дуратайгаар, гүн сэдьхэлэй баяр хүргэн ханданабди. Олонациональна совет гүрэние байгуулгада тэрэнэй асари ехэ габьяа бүгэдэндэ мэдээжэ. СССР-ые байгуулгада мүн Коммунис партиин дүүргэһэн онсо ехэ үүргые онсолон тэмдэглэхэ байнабди. Тэрэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай эгээн шухала эрилтые дүүргэжэ, национальна асуудалаар Ленинэй түсэбые хүсэндэнь хүргэжэ, бүхы арадууд болон бага үндэһэ яһатание интернациональна нэгэ бүлэдэ жагсаагаа.

Мүнөө үедэ манай республика дотор промышленна продукци 1940 онойхиһоо 32 дахин ехээр үйлэдбэрилэгдэнэ гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Машина бүтээлгэ, прибор бүтээлгэ, энергетикэ, хими, барилгын индустри түргэнөөр хүгжэнэ. Хүдөө ажахые коллективизацилга, колхозно байгуулалтые бэхижүүлгэ Эстониин хүдөө тосхондо гүнзэгы хубилалта хээ.

Эстониин ССР-эй ажалшад совет арадуудай хани барисаае эгээн ехэ түйлалта, нангин баялиг гэжэ саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр хамгаалжа байха гээд баярай суглаае И. Г. Кэбин найдуулба.

Индиин Республикын вице-президент доктор **Гопал Сваруп Патхак**, Финляндиин Коммунис партиин түрүүлэгшэ нүхэр **Аарне Саарнинен**, Испаниин Коммунис партиин түрүүлэгшэ нүхэр **Долорес Ибаррури**, Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин генеральна секретарь нүхэр **Пьер Жансус**, Индиин Коммунис партиин национальна соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Шрипад Амрнт Данге**, Сириин партийно-правительственна делегациин хүтэлбэрилэгшэ, Социалис дэбжэлтэ гэжэ партиин генеральна секретариин орлогшо нүхэр **Мухаммед Джабер Баджбудж**, Египедэй Араб Республикын премьер-министрэй орлогшо **Мухаммед Абдалл Мерзабан**, Ирагай Республикын партийно-правительственна делегациин хүтэлбэрилэгшэ, Араб социалис дэбжэлтын партиин регинональна хүтэлбэрилэлгын гэшүүн, революционно командованиин соведэй гэшүүн, элүүрые хамгаалгын министр нүхэр **Иззад Мустафа**, Алжирай Арадай Демократическа республикын революционно соведэй гэшүүн нүхэр **Бенджедит Шадли**, Гвинейн, Зеленый Мыс гэжэ олтирогуудай африканска партиин генеральна секретарь нүхэр **Амилкар Кабрал** гэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдые баярай суглаанда хабаадагшад халуунаар угтаа.

Баярай суглаанда хабаадагшад «Дэлхэйн арадуудта» гэһэн хандалгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр, нэгэн дуугаар баталан абаа. Энээгээр Совет Социалис Республиканuudай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаан хаагдаһан дээрэ соносхогдобо.

(ТАСС).

ҮШӨӨЛ ҺАЙНААР АЖАЛЛАХАБДИ

ОЙН БАЯРАЙ ТЭМДЭГТЭ ХҮРТЭГШЭД

…Байрын гэрнүүдые, һур-…гули, саадуудые, соёлой ор-…нуудые, хонидой байра бо-…лон эбэртэ бодо малай оньһо-…оруулагдамал фермэнүүдые …үргэнөөр, һайнаар барижа, …г болзор соонь ашаглалга-…а тушааха гэжэ манай Ху-…рамхаанай барилга-хабсарал-…гын 3-дахи управлениин хү-…дэлмэришэд яһала оролдоно. …Барилгашаднай мэргэжэл …шадабаряа улам дээшэлүүл-…г, шэнэ онол арга хэрэглэ-… хэрэгтэ ехэ анхарал хан-…рулдаг байха юм.

…Иннокентий Осипович …Колмаковой даадаг бригадын …шууд модошо дарханай, …тонщигой, штукатурщигай …ргэжэлнүүдые шудалһан. …дэнэр байрын гэрнүүдэй …уринуудые бетоноор шуд-…ад, барилга хэдэг байха. … Штукатурщигуудай ду-…лдахада шэнээр баригда-…н гэрэйнгээ дотор талын …дэлмэри өөһэдөө хэдэг. …э бригадын барилгашадые …алтан гартай» зон гээд нэр-…лэг. Иннокентий Колма-…в өөрөө олон жэл барил-…а хүдэлжэ, дүршэл шадабаритай болоһон хүн ааб …а. Тиимэһээл ажалаа зү-…бөөр эмхидхэдэг, һайн ша-…ртайгаар барилга хэхэ гэ-…н эрилтэ нүхэдэйнгөө урда …бидаг. Энэ бригадын ба-…рилгашад хоёр бүлэ айлай …рохо гэр дүшэн хоног соо …риха юм аад, оройдоол хо-…н хоёр-гурбан хоног соо …жэ дүүргэнэ. Байгша ондо …алиин совхозой һаали-…тта 200 эбэртэ малай бай-… барижа, болзорһоонь хо-… урид ашаглалгада тушаа-…н байна. Ефим Терентьев, …лександр Трифонов гэгшэ-… даадаг бригаднуудай гэ-…үүд барилгые түргэнөөр, …һайнаар хэжэ, саг болзор …онь ашаглалгада тушаажа …дана. Ажал хэрэгээ һайн …эдэг үндэр мэргэжэлтэй …дэлмэришэд амжалта түй-…лаһан лэ байдаг шуу. Энэ …түү барилгашадай дүй дүр-…шэлыень бусадта дамжуулха …жэ оролдодог гээшэбди.

Ажалай түрүүшүүлэй суглаанууд үнгэргэгдэдэг. Иимэ суглаануудта залуу хүдэлмэришэд уригдадаг байна. Барилгашад яажа ажалаа эмхидхэдэг тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэдэг.

Хүдөө барилгашад ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадабал, ехэхэн юумэ хэхэ арга боломжотой. Хэнэйшье мэдэхээр, манай барилгашад холын отара, фермэнүүдтэ ошожо, барилга хэдэг байна. Теэд зарим хүдэлмэришэднай барилгын материалай хүсэд шэрэгдээгүй байтар барилгаяа эхилдэг. Материалай дуталдахада хэдэн үдэрөөрөө миин һуудаг байха юм. Харин Иннокентий Осипович Колмаковой бригадын барилгашад иимэ ябадал гаргадаггүй. Бригадир барилга хэхэ газартаа түрүүн ерэжэ, материалай хүрэхэ үгыень шалгадаг заншалтай. Хамаг юумэнэй бэлэн болоходо, бүхы бригадаараа иишэ ерэжэ, ажалаа эхилдэг. Иннокентий Осипович хүдэлмэриин сагые хүсэдөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг.

— Дүршэл шадабаритай барилгашан оролдоод хүдэлбэл, дунда зэргын шадалтай барилгашанһаа хоёр-гурба дахин ехэ ажал хэдэг, — гэжэ Колмаков хэлэдэг.

Зүбшье юумэ хэлэнэл даа. Хүдөө барилгашан мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ тухай һайса бодомжолдоггүй һаа, ажалдаа үндэр бүтээсэ түйлажа шадахагүйл даа.

Тиимэһээл манай барилга-хабсаралгын 3-дахи управлениин барилгашад мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ, ажалаа һайнаар бүтээнэ. Жэшээлхэдэ, Л. И. Ломовагай даадаг бригадын штукатурщигууд хоёр бүлэ айлай орохо гэрэй дотор талын хүдэлмэри урдань дүрбэн һара соо хэдэг һаа, мүнөө 2 һара хахад соо дүүргэдэг болоо. И. О. Колмаков, Е. И. Терентьев гэгшэдэй даадаг бригаднуудай барилгашад түргэнөөр барилга хэжэ, саг болзор соонь ашаглалгада тушаана.

Ажалдаа үндэр бүтээсэ түйлаһан барилгашад мүнгэн шангаар урмашуулагдадаг, Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдадаг, нэрэ солонь Хүндэлэлэй самбарта гаргагдадаг байна.

Манай барилгашад бултадаа тэгшэ һайнаар хүдэлнэ гэхын аргагүй юм ааб даа. Байд гээд дутуу дунда юумэнүүд үзэгдэдэг. Жэшээлэн хэлэбэл, Д. Фоминой даадаг бригадын барилгашад урдань эрхимээр хүдэлдэг, бүхы барилгаяа һайн шанартайгаар ашаглалгада тушаадаг бэлэй. Д. Фоминой бригадын барилгашад суглаанууд дээрэ магтагдадаг, нэрэ солонь управлениин «Хүндэлэлэй самбарта» гаргагдадаг, һара бүри мүнгэн шанда хүртэдэг һэн. Теэд бидэнэр Д. Фоминие дан үлүүсэ магтаһан байгаа хабди. Һүүлэй үедэ тэрэнэй бригадын барилгашад даабаряа арай шамай дүүргэдэг болоо. Дутагдалнууд тухайнь нүхэр Фоминда сэхэ хэлэгдээ. Түс бригада дахяад түрүүшүүлэй зэргэдэ гараха аабза гэжэ найдагдана.

Манай Хурамхаанай барилга-хабсаралгын 3-дахи управлениин барилгашад урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ шадана. Барилга хэхэ һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Байгша оной гурбадахи квартал соо ехэ бүтээсэ түйлаһанайнгаа түлөө РСФСР-эй Хүдөөгэй барилгын министерствын дамжуулгын Улаан туг абаһан байнабди. Энэ тугаа алдахагүй гэжэ барилгашаднай оролдожо хүдэлөө.

Байгша оной арба нэгэ һарын түсэбһөө гадуур 2 кошара, 1923 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр, 250 тугалай байра барижа ашаглалгада тушаагаабди. Тингэжэ СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлбэди.

Манай барилга-хабсаралгын 3-дахи управлениин хүдэлмэришэдэй ажалайнь түйлалтанууд үндэрөөр сэгнэгдэбэ гээшэ. Коллективнай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэгтэ хүртэбэ ха юм.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ онсо шалгаржа, энэ үндэр шагналда хүртөөд байхадаа, барилгашаднай бүри һайнаар хүдэлхэбди гэжэ үгэеэ үгэбэ. Эдэнэй үгэдэ үнэншэе.

В. ПЕТЕЛИН,
«Бурятцелинстрой» трестын Хурамхаанай 3-хи СМУ-гай начальник.



Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдые бүтээдэг заводой хүдэлмэришэд СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтануудаар угтажа байна. Алдарта сйн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ штамповочно цехэй мастер нүхэр Руденкын хүтэлбэрилдэг халаан түрүү һуурида гаража, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой ба горсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Энэ халаанда түрүү хүдэлмэришэд олон. Тэдэнэй тоодо коммунис ажалай ударнигууд штамповщица Евдокия Максимовна Голых, электро-гагнууршан Галина Федоровна Редикальцева ороно. Нүхэд Голых Редикальцева хоёр эдэ үдэрнүүдтэ халаанай даабари 120—125 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түс халаанай электро-гагнууршан, комсомол басаган Татьяна Паршукова халаанай мастер Любовь Георгиевна Руденко хоёр бэлэн болоһон продукциин шанар шалгажа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Партиин райкомуудай эмхидхэлэй таһагуудые, партийна бүридхэлэй секторнүүдые даагшанарай зүблөөн-семинар КПСС-эй обкомдо боложо дүүрэбэ.

Партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ КПСС-эй райкомуудай, партийна организацинуудай ямараар бэлдэжэ байһан, саашанхи зорилгонууд тухай КПСС-эй обкомой инструктор З. Н. Первушина дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад КПСС-эй Советскэ райкомдо ерэһэн байна. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь С. Н. Булдаев партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ районой партийна организациин бэлдэжэ байһан тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгөө.

Һүүлээрнь энэ семинарта хабаадагшад КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагай, партийна бүридхэлэй секторэй хүдэлмэритэй танилсаба.

Тэрэшэлэн тэдэнэр партийна документнүүдые һэлгэлгэтэй хабаатай асуудалнуудаар дүй дүршэлөө халан абалсаа.

Манай корр.



ҮНДЭР ШАГНАЛ ШЭНЭ АМЖАЛТАДА УРЯАЛНА

Республикымнай хэдэн предприяти, колхоз, эмхи зургаануудай коллективүүд ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ эгээл эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө үндэр шагнал—КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэгтэ хүртэбэ. Манай корреспондент иимэ шагналда хүртэһэн хэдэн предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандажа, ажал хэрэг тухайгаа хөөрэхыень гуйһан байна. Тэдэнэй үгэһэн харюу доро толилогдоно.

Л. К. РЫЖОВ,
Тимлюйн цементын заводой директор:

Эдэ үдэрнүүдтэ манай коллектив СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые согсолон гаргажа байна. Үрэ дүнгүүднай һайн гэжэ сэдьхэлээ ханан хэлэхэ эрхэтэйбди. Социалис мүрысөөндэ һайн амжалта туйлаһанайнгаа түлөө манай коллектив ойн баярай тэмдэгтэ хүртэбэ. Баясама энэ мэдээсэлэй, СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностии министерствын амаршалгын телеграммын абтахатай хамта заводой цех, халаануудта баярай митингнүүд үнгэргэгдөө, заводой радиогоор соносхогдоо, тусхай «Сахилгаан» хуудаһан гаргагдаа.

Заводнай табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбһөө гадуур 280 мянган түхэригэй продукци худалдаха юм. Арба нэгэ һарын турша соо 5.000 тонно цемент үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Жэлэй эхиндэ абаһан социалис уялгын ёһоор, 4.000 тонно цемент Эхэ орондоо үгэхэбди гэжэ хараалаа һэмди. Эрьелдэдэг пеэшэнэй капитальна заһабари, һэльбэн шэнэдхэлгэ богони болзор соо дүүргэһэнэй ашаар 1.000 тонно цемент абаһан уялгаһаа гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн байна.

Технико-экономическа талааран һайн үрэ дүн туйлагдаа. Хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 42 мянган түхэригэй олзо доход оруулагдаһан байна. Табан жэлэй хоёр жэлэй хугасаада ажалай бүтээсэ 10 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ олон коллективүүд шэнэ амжалта туйлаа гэжэ хэлэхээр. Горно, цемент үйлэдбэрилхэ зүйлнүүдые бэлдэдэг цехүүдэй хүдэлмэришэд завод, аймаг соогоо түрүү һуурида гараа. Цемент үйлэдбэрилхэ зүйлнүүдые бэлдэдэг цехэй коллектив КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй болон облпрофсоведэй ойн хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. Горно цехэй мастер Борис Александрович Самосудовай халаан партиин райкомой, аймсоведэй шиидхэбэреэр СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ халаанай нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Социалис мүрысөөнэй шэнэ дүрим зохёогдоһон байна. Мүрысөөндэ шалгарагшадые урмашуулхын тула заводой ойн хүндэлэлэй грамота барюулагдадаг, һарын дүнгөөр үгтэдэг мүнгэн шангай хэмжээн хоёр дахин ехэ болгогдоһон юм. Мүрысөөнэй дүнгөөр мастернууд Андрей Прокопьевич Нелюбинэй, Тамара Афоногеновна Ипатьевагай даадаг халаанууд түрүү һуурида гарабад. Өөрынгөө мэргэжэлээр эрхимлэгшэд тодорхойлогдобо. Эрьелдэдэг пеэшэнэй машинист С. К. Тарабукин, цемент гаргадаг тээрмын машинист А. И. Власов гэгшэд энэ мүрысөөндэ илажа гараа.

Хамта дээрээ заводоймнай 15 халаан, бригада, цехүүдэй коллективүүдтэ ойн баярай грамотанууд, хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн үнэмшэлгэ барюулагдаха юм. Һаяын үдэрнүүдтэ заводой коммунис ажалай ударнигуудай, ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй слёт үнгэргэгдэхэ байна. Энэ слёт дээрээ үйлэдбэриингөө түрүүшүүлые амаршалхабди, ажалайнгаа үрэ дүн тухай зүбшэн хэлсэхэбди. Мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан хүдэлмэришэдтэ үнэтэ бэлэгүүд, мүнгэн шангуудые барюулхабди. Үрэ дүнгүүдээ зүбшэн хэлсэхэ зуураа, урдахи зорилгоёо тодорхойлхобди. Үндэр шагнал бидэнэрые шэнэ амжалтада зоригжуулна ха юм.

К. Е. ГОВОРУХИН,
Баргажанай леспромхозой парткомой секретарь:

Леспромхозоймнай хүдэлмэришэд жэлэй эхинһээ хойшо эршэмтэй шангаар ажаллаа. Модо бэлэдхэлэй пунктнууд, бага комплексно бригадануудай коллективүүд ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, урдаа тодорхой зорилго табиһан байгаа. Бага комплексно бригадануудай коллективүүд һара бүхэндэ 4.00 кубометр модо бэлэдхэдэг болохо уялга абаа һэн.

Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана. Мүнөө леспромхозоймнай бүхы бригаданууд абаһан уялгаяа дүүргээ. Олонхи бригаданууд байгша оной түсэбые үни дүүргээд, 1973 оной февраль—март һарын түсэбөөр ажаллажа байна. Ехэ бүтээсэ туйлаһан бригадануудай дундаһаа Владимир Тормозовой, Владимир Белягай, Иван Кожевинэй, Георгий Семёнович Ярычинай даадаг бригадануудые нэрлэмээр. Эдэ коллективүүд һара бүхэндэ жэгдэ һайнаар ажаллажа, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргээ.

И. И. Скосырскиин хүтэлбэрилдэг модо бэлэдхэлэй Лебяжиин пунктын коллектив жэлэй түсэбые декабриин 1-дэ, Я. С. Шрагерай даадаг Гусихинска пунктын хүдэлмэришэд модо бэлэдхэхэ энэ жэлэй даабариие декабриин 7-до дүүргэһэн тухайгаа элидхээ һэн.

Бүхыдөө леспромхозоймнай коллектив байгша оной түсэбые декабриин 17-до дүүргэһэн байна. Жэлэй дүүрэтэр даабариһаа гадуур 14 мянган кубометр модо арадай ажахыда эльгээгдэхэ юм.

Манай коллективэй ажал үндэрөөр сэгнэгдээ. Энээндэнь баясажа, урмашажа байнабди. Амжалта хайшаа гэжэ туйлагдааб гэхэдэ, модошон бүхэн үнэн сэхээр ажаллажа, хамтын хэрэгтэ туһа нэмэреэ оруулаа. Ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ бүхы хүдэлмэришэд хабаадалсажа, абаһан уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхые оролдожо байгаа. Мүрысөөнэй дүн һара бүхэндэ согсолнобди, түрүүшүүлые урмашуулнабди.

Модошод арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэнэ. Һара бүхэндэ ехэ бүтээсэ туйлахын тула техникээ һайнаар хэрэглэхэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй болоо. Коллективэймнай энэ тэмсэл һайн үрэ харуулба гээшэ.

БАЯР ЁҺОЛОЛОЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

РЕПОРТАЖ

Улаан-Үдэ хотын барилгашадай клуб. Эндэ «Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай баярай суглаан болобо. Үйлэдбэриин нэгэдэлэй филиалнуудай, цех ба заводуудай коллективүүдэй эрхим ажалаар туйлагдаһан Улаан тугууд зал соо оруулагдана. Үйлэдбэриин нэгэдэлэй партийна организациин, профсоюзай нэгэдэмэл комитедэй ба захиргаанай даалгабаряар энэ баярай суглаае нэгэдэлэй директор **А. А. Лебедев** нээжэ, КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь **А. А. Бадиевта** үгэ үгэбэ.

— ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, ажал хүдэлмэридөө эрхим дүнгүүдые туйлаһан 3000 гаран предприяти, колхоз болон совхозууд, эмхи зургаанууд КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэгээр шагнагдаһан байна,—гэжэ нүхэр Бадиев А. А. хэлэбэ. — Тэдэнэй тоодо танай «Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллектив оролсоно.

КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, республикын правительствын даабаряар энэ хүндэлэлэй тэмдэг танай коллективтэ барюулхыем зүбшөөгыт гэжэ нүхэр Бадиевай хэлэхэдэ, клубта сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтана. Тиигээд үйлэдбэриин нэгэдэлэй начальник А. А. Лебедевтэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын, ВЦСПС-эй ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэгые КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев барюулаад, коллективэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдые хани халуунаар амаршалжа, саашанхи ажалдань ехэ амжалта, ажабайдалдань зол жаргал, элүүр энхые хүсэһэн байна.

Баярай суглаан дээрэ тус нэгэдэлэй 4-дэхи филиалай столярна цехэй түрүү хүдэлмэришэн нүхэр **Ткачук**, 1-дэхи заводой директор нүхэр **Богданов**, 3-дахи филиалай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Янцен**, нэгэдэлэй түрүү бригадануудай нэгые ударидагша нүхэр **Рябцева** гэгшэд үгэ хэлэбэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүдэлдэг коллективүүдэй ойн баярай жэлдэ туйлаһан амжалтанууд ба ерэхэ оной зорилгонууд тухай тодорхойгоор хөөрэбэд.

Баярай суглаан дээрэ харюугай үгэ хэлэһэн тус нэгэдэлэй директор А. А. Лебедев иигэжэ тэмдэглэбэ:

— Манай коллективэй ойн баярай жэлэй ажалай амжалта тон үндэрөөр сэгнэгдэбэ. Тиимэһээ бидэнэр нэн түрүүлэн КПСС-эй ЦК-да, Совет правительстводо үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэбди. Энэ ехэ шагнал хайрлахадаа бидэниие ажалай шэнэ илалтада зоригжуулна, үшөө ехэ юумэ бүтээхыемнай уялгална. Ушар иимэһээ коллективэй хүдэлмэрилэгшэ бүхэн урдахи зорилгоёо һайнаар тодорхойлжо, ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандаха зэргэтэй гэжэ һанагдана. Ерэхэ жэлдэ Буряадай АССР-эй тогтоһоор 50 жэл гүйсэхэнь. Энэ һайндэрые бүри һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр угтахын түлөө бултадаа тэмсэхэ болонобди.

«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективые ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэгтэ хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** халуунаар амаршалаад, саашадаа үшөө һайнаар ажаллахыень уряалба.

Үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективэй ерэхэ 1973 оной социалис уялгануудые баярай суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаба. Ерэхэ жэлэй түрүүшын хахадай үйлэдбэриин түсэбые бүхы талаарнь июниин 29-дэ, жэлэй даабариие декабриин 28-да дүүргэхэ гэжэ социалис уялганууд соонь бэшэгдэнхэй.

Б. ВАНЧИКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэг «Буржелезобетон» нэгэдэлэй директор А. А. Лебедевтэ барюулжа байна.

С. Цыдыповэй фото.

ТОБШО ҺОНИНУУД

Спорт

УЛААН-ҮДЭ

Самбо барилдаагаар хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Улаан-Үдын спортын бүлгэмүүдэй команданууд хоёр бүлэг боложо хабаадаһан байгаа. «Динамо» бүлгэмэй спортын зал соо хоёр үдэрэй туршада үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөндэ спортын «Забайкалец» клубай эдиршүүлэй команда түрүү һуури эзэлһэн байна. «Динамо» бүлгэмэй команда хоёрдохи һуури эзэлээ.

Эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн барилдаанда «Динамо» бүлгэмэй спортсменүүд долоон шэгнүүртэн сооһоо зургаандань диилэжэ, түрүү һуури эзэлһэн байна. Командын гэшүүд Дружинин, Серенев, Серебрянников, Быстров, Григорьев, Маргашев гэгшэд нэгэшье хүндэ шүүгдэнгүй, түрүү һуурида гараа. Харин 86 килограммай шэгнүүртэн сооһоо электротехникумэй һурагша Сиднев гансаараа шүүжэ гараһан байна.

Б. МИРОМАНОВ.

ЯРУУНА

Мужыхын хүдөөгэй соёлой ордон соо боксоор Яруунын аймагай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ СПТУ-гай, найман жэлэй болон дунда һургуулинуудай 8 командын 91 боксер хабаадалсаһан байна.

Хоёр үдэрэй туршада үргэлжэлһэн команданууд хоорондын мүрысөөнэй дүн гаргахада, Мужыхын нэгэдэхи командын боксернууд шалгаржа, ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын кубогта хүртэбэ. Үльдэргын команда хоёрдохи һуури эзэлээ. Эдэ хоёр командын тренернүүд Д-Н. Халхаров, А. Цыренов гэгшэд һайн бэлэдхэлтэй боксернуудые мүрысөөндэ табиһан байна. Гурбадахи һуурида Нарһатын дунда һургуулиин һурагшад гараба.

Мужыхын һургуулиин боксернууд Васильев, Цыренов, Булатов гэгшэд нааданай һайн техникэ харуулаа. Мүн Үльдэргын Цыбикжапов, Дагбаев, Лыктыпов, Нарһатын Москвитин, Эгэтын адагай Тарнуев, Преловский гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүртэн сооһоо эрхимлээ.

Тэрэшэлэн өөр хоорондын дунда түрүү һуури эзэлхэ нааданда Мужыхын Бурлаков, Ольхонов, Санданов, Үльдэргын Найданов, Иисэнгын Цыденов гэгшэд үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгарба.

В. БАИБОРОДИН.

ХУРАМХААН

Хурамхаанай дунда һургуулиин спортын зал соо дүрэ буляалдалгаар аймагай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ хабаадагшад ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын шанда хүртэхын түлөө хоёр бүлэг боложо хубааралд барилдаһан байна.

Хоёр үдэрэй туршада үнгэргэгдэһэн энэ һонирхолтой барилдаанда Дэрээн нютагай бүхэшүүлэй команда шалгаржа, комсомолой райкомой дамжуулгын кубок, грамотануудта хүртэбэ. Удаадахи хоёр һууриие аймагай центрэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бүхэшүүлэй командаиуд эзэлээ.

Эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Дэрээнэй, Аргатын, Барханай дунда һургуулинуудай команданууд шалгаржа, түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байна.

Шэгнүүртэнэй дундаһаа эрэшүүл — Дэрээн нютагай Ж. Балданов, Д. Рабданов, Гааргын — Х. Гармаев, Ц-Д. Гармаев гэгшэд шадамар бэрхээр барилдажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэлсөө. Мүн эдир бүхэшүүл — Гааргын дунда һургуулиин Гармаев, Аргатын — Цыдыпов, Хурамхаанай — Монголов, Цыренов гэгшэд үетэн нүхэдэйнгөө дунда шалгарба. Мүрысөөндэ эрхимээр барилдажа гараһан бүхэшүүлһээ аймагай суглуулагдамал команда бүридхэгдөө. Ерээдүйдэ эдэнэр лэ аймагайнгаа, республикынгаашье нэрэ солые хамгаалха юм.

Г. ГАРМАЕВ.

ОБЛПРОФСОВЕДЭЙ IV ПЛЕНУМ

Улаан-Үдэ городто облпрофсоведэй заседаниин зал соо профессиональна союзуудай областной соведэй ээлжээтэ IV пленум боложо үнгэрбэ.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр республикын профсоюзай организацинуудай эрхилдэг хүмүүжүүлгын, олониитын болон соёл болбосоролой хүдэлмэри саашадань улам һайжаруулха тухай асуудал пленумэй үзэмжэдэ табигдаба. Тус асуудалаар облпрофсоведэй президиумэй секретарь Д. Ц. Ринчино элидхэл хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ **И. М. Пыкин**, Улаан-Үдын авиационно заводой соёлой байшангай директор **Л. П. Кривулин**, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **С. Б. Бальжинимаев**, БМДК-гай салин хүлһэнэй ба ажалай таһагые даагша, коммунис ажалай һургуулиие хүтэлбэрилэгшэ **А. Н. Суворова**, республикын культурын министр **П. Н. Нимаев**, Байгалай леспромхозой библиотекые даагша **И. В. Хороших**, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь **Л. Ч. Нимаева**, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын бүд нэхэгшэ, Социалис Ажалай Герой **Д. К. Тумурова**, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ **Г. С. Одоев**, республикын техническэ мэргэжэл олгохо управлениин начальнигай орлогшо **Г. К. Нихлеев**, Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрикын директор **В. И. Шиганов**, КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша **М. М. Гаськов** гэгшэд хабаадалсаа.

Хэлсэһэн асуудалаараа пленум зохихо тогтоол баталан абаа.

ЗОРИЛГОНЬ ЕХЭ

Улаан-Үдын хирпиисын заводой коллектив байгша оной 11 һарын даабариһаа гадуур 1 миллион 600 хирпиисэ хэжэ, СССР-эй 50 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулан абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлбэ. Эдэнэр декабрь һара соо бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа, жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ шэнэ зорилго урдаа табиба.

Владимир Чимитович Чимитовэй хүтэлбэрилдэг хоёрдохи участогай хүдэлмэришэд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө эмхи гуримтайгаар ажаллана. Ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд энэ участогта олон юм. Эдэнэр оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана, ажалай саг зүбөөр хэрэглэнэ. Энэ участогай хүдэлмэришэн Софья Мункуевагай даадаг бригадын хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Софья Мункуевагай бригадын хүдэлмэришэд байгша оной арба нэгэ һарын даабариһаа гадуур 251 мянган хирпиисэ гаргажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлээ.

Владимир Чимитович Чимитовэй даадаг хоёрдохи участогай хүдэлмэришэд арба нэгэ һарын даабариһаа гадуур 1 миллион 300 мянган хирпиисэ гаргажа, СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Энэ түрүү коллективтэ КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдаһан юм.

Манай хирпиисын заводой коллектив түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлыень халан абажа, бүри ехэ продукци бүтээн гаргахын тула тэмсэжэ байһаар.

В. ЯНЬКОВА,
Улаан-Үдын хирпиисын заводой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ.

ХИЛЫН Саанаһаа



Японой правительство Иокосука портые американ 7-дохи флодой кораблинуудай саг үргэлжын бааза болгохо гэжэ официальнаар зүбшөөлөө үгэбэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Индохитадта гэмтээгдэһэн американ эсминец Иокосука портдо заһабарилагдажа байна.

Джапан Пресс—ТАСС-ай фото.

ХАНОЙ

ДРВ-гэй НЮТАГУУДЫЕ БОМБОДОЛГОЁО ҮРГЭДХЭНЭ

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын хото городуудые американ авиаци зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо үргэлжэлһөөр. Һүүлэй хэдэн үдэрэй турша соо Ханой хотын, Хайфон портын районуудые бомбодолгодо стратегическэ «В-52» түхэлэй 10 гаран самолёт, 500 истребитель-бомбардировщик хабаадалсаһан байна. Декабриин 19-нэй һүни бомбодолгонууд хэгдээ. Ханой хото шадарай һуурин тосхонуудые США-гай авиаци хэдэ дахин бомбодобо. Энээнһээ уламжалан, мянгаад байрын гэрнүүд һандаргагдаа, амгалан зоной дунда алуулһан хүнүүд олон.

Хархис муухай добтолгонууд Хайфон портдо хэгдэбэ. Американ авиаци тус хотые бомбодожо үргэлжэлһөөр. Хүн зоноор олон кварталнуудта, түбэй гудамжануудта, хото шадарай һууриин тосхонуудта бомбонууд хаягдана.

Портдо байһан суднанууд ехэ гэмтэлдэ ороно. Рейдтэ байһан кораблинуудай капитануудһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Польшын «Жозеф Конрад» гэжэ судна дээрэ бомбо унажа, ехээр гэмтээгээ.

ДРВ-гэй зенитчигүүд баатаршалга харуулжа, Эхэ оронойнгоо агаарай дайдые хамгаална. Декабриин 19-нэй һүни американ авиациин Ханойдо добтолходонь, патриодууд 6 самолёт, тэдэнэй дунда «В-52» түхэлэй бомбардировщик буудажа унагаагаа. Хоёр үдэрэй туршада болоһон байлдаануудай үеэр зенитчигүүд 5 «ниидэдэг хэрэм» буудажа унагаагаа. Американ лётчигуудай олонхид пленда абтаа.

Вьетнамай Демократическа Республикын эрье шадарай нютагуудые буудажа байһан американ хэдэн кораблинуудые ДРВ-гэй эрье шадарай артиллери буудажа, уһанда шэнгээгээ.

ПАРИЖ

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Үнгэрһэн үдэрнүүдтэ Урда Вьетнамай газар нютагуудта болоһон байлдаануудай үеэр Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд удаа дараалан амжалта илалтануудые туйлаа.

ХАНОЙ. (ТАСС). Декабрь һарын түрүүшын 10 хоногой турша соо Виньлонг, Тхузаумот провинцинуудта болоһон байлдаануудай үедэ Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд дайсанай 800 солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаһан, шархатааһан байна гэжэ Вьетнамай информационно агентство мэдээсэнэ. Бенче провинцида патриодууд дахуулнуудай армиин 500 сэрэгшэдые хүлһөөнь буулгаа, 18 бэхилэлгыень һандаагаа, сэрэгэй 10 катер уһанда шэнгээгээ.

Энэ үе соо Тхыатхиен провинцида болоһон тулалдаануудай үедэ патриодууд сайгон сэрэгүүдтэ эсэргүү эдэбхитэй добтолгонуудые хэһэн байна. Декабриин 1-дэ, 14-дэ болоһон байлдаануудай үеэр сүлөөлэлгын хүсэнүүд дайсанай 130 гаран солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаа, шархатуулаа, сэрэгэй 6 склад тэһэлээ.

ДЕЛИ

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ элитэ ехэ туһа нэмэри

ТАСС

«СССР-ые байгуулга, тэрэнэй амжалтатайгаар хүгжэлгэ уласхоорондын туйлай ехэ удха шанартай, бүхы хүн түрэлтэнэй социальна дэбжэлтэдэ шухала үе болоно», — гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Генеральна секретарь Ромеш Чандра ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. Мүнөө олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн Совет гүрэн эб найрамдалай, аюулгүй байдалай, национальна сүлөөрэлгын түлөө арадуудай хэһэн тэмсэлдэ шухала үүргэ дүүргэнэ гээд Ромеш Чандра тэмдэглээ. Бүхы арадуудай, түбхын түрүүлэн бэеэ даабан байдалтай болоһон залуу гүрэнүүдэй арадуудай ажабайдалые революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгалгада СССР шиидхэхы нүлөө үзүүлһэн байха юм.

Эб найрамдалта совет гадаадын политикын амжалтанууд бүхы хүн түрэлтэндэ түүхэтэ удха шанартай гээд Ромеш Чандра саашадаа хэлэбэ. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ элирхэйлэгдэһэн эб найрамдалай ба арадуудай национальна бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэлэй программа эб найрамдалай ёһотойл манифест болоһон байна. СССР-эй эб найрамдалта политика уласхоорондын харилсаае түгшүүрилгүй болгоно. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал хангахын, колониализм ба үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые усадхахын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ КПСС-эй ленинскэ хараа шугам ехэ удха шанартай.

НЬЮ-ЙОРК

„Аполлон-17“ ниидэлгээ дүүргэбэ

ТАСС

«Аполлон-17» гэжэ замбуулинай онгосо декабриин 19-нэй үдэшэ Москвагай сагаар 22 час 25 минутада Номгон далай дээрэ Самоа олтирогуудһаа урдуур 500 километртэ бууба.

«Аполлон-17» онгосын экипажай һуужа ябаһан хубиин уһан дээрэ бууһан газарта хүрэжэ ерэһэн водолазууд тусхай түхеэрэлгэ дүтэлүүлжэ, эрэлхэг зоригто космонавтнууд Юджин Сернан, Рональд Эванс, Харрисон Шмитт гэгшэдые капсул сооһоо гаргаһан байна. Удаань космонавтнууд вертолёдуудаар «Тикондерога» гэжэ авианосецто абаашагдаһан байгаа.

Һара дээрэ буугаад байха үедөө Ю. Сернан, Х. Шмитт Һарын нюруу дээрэ гурба дахин гаража, 22 часай турша соо аяншалаа.

Һарын нюруу дээрэ буугаад байха үедөө космонавтнууд луноходоороо 31 километр ябаа. Тиихэдээ Һарын кабинаһаа 7 километр холодоһон байха юм.

Ю. Сернан, Х. Шмитт Һарын нюруу дээрэ научна приборнуудые тодхоһон, Һарын шулуу, шорой суглуулһан, буулгабари хэһэн байна. Һарын шулуу, шорой вулканай тэһэрэлгэһээ бии болонхой гэжэ эрдэмтэ-геолог Х. Шмитт элирхэйлбэ. Космонавтнуудай даб дээрэ хэһэн сэгнэлтэнүүдэй ёһоор, эгээл һая бүрилдэн бии болоһон шорой шохойнь 100 миллион наһатай, эгээл үни бүрилдэн байгуулагдаһан шорой шохойнь 4,5 миллиардһаа үлүү наһатай байна. Эрдэмтэдэй һанамжын ёһоор, Шорть гэжэ лүнхэгэр нүхэнэй дэргэдэ олдоһон шара улаан үнгэтэй шорой энэ экспедициин эгээн лэ ехэ, һонирхолтой нээлтэ болоно.

Һарые шэнжэлхээр хараалһан «Аполлон» гэжэ программа «Аполлон-17» онгосын ниидэлгээр дүүрэбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Дэлхэйн арадуудта» — СССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй ЦК-гай хандаһан хандалга. Кремльдэ болоһон уулзалга. «Ажалай габьяагай тэмдэг—ЛВРЗ-гэй коллективтэ»—репортаж.

Хоёрдохи, гурбадахи, дүрбэдэхи хуудаһануудта: «Партиин хүтэлбэри доро—шэнэ илалтанууд тээшэ» — — СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанай тоосоон.

Табадахи хуудаһанда: Баунтын аймагта зорюулагдана.

Зургаадахи хуудаһанда: «Дэлхэйн хэблэл — Москвада болоһон баярай суглаан тухай». Боксоор Буряадай АССР-эй чемпионат тухай шэнжэлэл. Хилын саана.

Энхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
« ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

15.00—**Үнгэтэ телевидени.** СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан спортивна һайндэр Лужникидэ болохо. 17.25 — **Үнгэтэ телевидени.** «Чайка» — уран һайханай фильм. 19.00 — «Элүүр энхэ» — эрдэм тараалгын программа. 19.30 — «Чукоколла» — эрдэм тараалгын фильм. 20.00 — **Үнгэтэ телевидени.** «Артлото».

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

21.30 — Телефестиваль. «Арадай оюун бэлиг». Ахын аймаг. 22.30 — «Юхан Смуул» — киноочерк.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

19.00 — А. Островский. «На всякого мудреца довольно простоты» — «фильм-зүжэг (2-дохи часть). 20.20 — Концерт.

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66 76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56 23, промышленности и строительства — 61 35, советского строительства и быта — 69-56, культуры и школ — 60 21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 ●Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04679. Заказ № 1412.